

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra ústavního a evropského práva

Diplomová práce

„Ochrana spotřebitele v právu EU“

Čestné prohlášení

„Prohlašuji tímto, že jsem tuto diplomovou práci na téma Ochrana spotřebitele v právu EU zpracoval sám pouze s využitím pramenů v práci uvedených a způsobem obvyklým pro vědecké práce.“

Plzeň, březen 2021

.....

podpis diplomanta

Poděkování

„Děkuji tímto JUDr. Tomášovi Pezlovi za cenné rady, které mi pomohly při psaní mé diplomové práce.“

Obsah

Úvod.....	6
1. Problematika pojmů a vývoje.....	8
1.1. Formulace základních pojmů.....	8
1.1.1. Spotřebitel.....	8
1.1.2. Osoba, která se spotřebitelem uzavírá spotřebitelskou smlouvu	9
1.1.3. Spotřebitelská smlouvy	10
1.1.4. Nepřiměřené smluvní podmínky.....	10
1.1.5. Princip minimální harmonizace	11
1.1.6. Princip úplné (maximální) harmonizace	11
1.2. Vývoj ochrany spotřebitele v právu EU	12
1.2.1. Jednotný evropský akt.....	12
1.2.2. Maastrichtská smlouva.....	13
1.2.3. Amsterodamská smlouva	13
1.2.4. Smlouva z Nice	14
1.2.5. Lisabonská smlouva.....	14
1.2.6. Strategie spotřebitelské politiky v letech 2007 – 2013	15
1.2.7. Strategie spotřebitelské politiky v letech 2014 – 2020	16
1.2.8. Nový program EU pro spotřebitele	17
2. Prameny právní úpravy ochrany spotřebitele.....	19
2.1. Primární právo	19
2.1.1. Smlouva o fungování EU	19
2.1.2. Listina základních práv EU	19
2.2. Relevantní sekundární právní předpisy týkající se ochrany práv spotřebitele	20
2.2.1. Směrnice týkající se práv spotřebitelů	21
2.2.2. Právní úprava týkající se spolupráce mezi vnitrostátními orgány při řešení sporů vzniklých ze spotřebitelských smluv	26
2.2.3. Rozhodné právo pro smluvní závazkové vztahy a příslušnost soudů při rozhodování v občanských a obchodních věcech	27
3. Spotřebitelské smlouvy	30
3.1. O uzavírání spotřebitelských smluv	30
3.2. Spotřebitelské úvěry	31
3.3. Smlouvy sjednané mimo obchodní prostory a smlouvy sjednané na dálku	33
3.4. Nepřiměřené smluvní podmínky ve spotřebitelských smlouvách.....	35
3.4.1. Judikatura SDEU k nepřiměřeným smluvním podmínkám	35
3.5. Nekalé obchodní praktiky.....	36
3.5.1. Klamavé obchodní praktiky	37
3.5.2. Tzv. černá listina nekalých obchodních praktik.....	38

3.5.3. Nekalé obchodní praktiky vzniklé v souvislosti s hrozbou nákazy nemocí COVID – 19.....	38
3.6. Klamavá a srovnávací reklama.....	40
3.7. Ochrana spotřebitele a jeho práva	40
3.7.1. Ochrana spotřebitele při cestování.....	40
3.7.2. Ochrana osobních údajů spotřebitelů.....	43
3.7.3. Právo na náhradu škody	43
3.7.4. Informovanost spotřebitele, právo na vzdělání a právo se sdružovat	44
3.8. Spolupráce unijních orgánů a orgánů členských států při ochraně spotřebitelských práv	45
3.8.1. Proces vzájemné pomoci.....	45
3.8.2. Koordinované vyšetřování	46
3.9. Příslušnost soudu a určení rozhodného práva ve sporech ze spotřebitelských smluv ...	47
3.9.1. Příslušnost soudu ve sporech týkajících se spotřebitelských smluv	47
3.9.2. Určení rozhodného práva pro řešení sporů ze smluvních závazkových vztahů	50
4. Orgány a organizace ochrany spotřebitele v EU	52
4.1. Útvary Evropské komise na ochranu spotřebitele	52
4.1.1. Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele	52
4.1.2. Evropská poradní skupina spotřebitelů	52
4.2. Útvary Evropského parlamentu	53
4.3. Útvary Rady EU	53
4.3.1. Rada pro konkurenceschopnost (COMPET)	53
4.3.2. Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO).....	53
4.4. Výstražný systém RAPEX.....	53
4.5. Síť Evropských spotřebitelských center (ECC-net)	54
4.6. Další organizace na ochranu spotřebitele	54
5. Revize spotřebitelského práva.....	56
5.1. Změny týkající se právní úpravy nepřiměřených podmínek ve smlouvách	57
5.2. Změny týkající se právní úpravy práv spotřebitelů	57
5.3. Změny týkající se označování cen výrobků nabízených spotřebitelům	58
5.4. Změny týkající se nekalých obchodních praktik vůči spotřebitelům	59
5.5. Koronavirus a jeho vliv na chování spotřebitele	60
5.6. Další kroky	60
Závěr.....	62
Resumé	64
Seznam zdrojů	66

Úvod

Ochrana spotřebitele je oblastí, která se dotýká práv obyvatel v oblastech jejich běžného každodenního života, a právě tato skutečnost mě vedla k výběru tématu. Poté co v loňském roce opustila Evropskou Unii Velká Británie dne 31.1.2020 žije v EU 446 mil. spotřebitelů.¹ Jejich právní postavení při uzavírání smluv s obchodníky (v tzv. spotřebitelských smlouvách) je založeno na vysoké míře ochrany jim zaručených práv, jakými jsou např. právo na vzdělání, informace a sdružování se právo na zdraví, hospodářské zájmy, bezpečnost a která jsou zakotvená ve znění článku 169 Smlouvy o fungování Evropské unie.²

Cílem mé práce je podat čtenáři ucelený obraz o ochraně spotřebitele. První kapitola je zaměřena na vývoj ochrany spotřebitele od podepsání tzv. Římských smluv až do současnosti. Zároveň obsahuje vymezení klíčových pojmů jako je „spotřebitel“, „spotřebitelská smlouva“, nepřiměřené smluvní podmínky“ atd.

Druhá kapitola se zaměřuje na relevantní právní prameny primárního a sekundárního práva EU, které nějakým způsobem přispěli k formování stávající právní úpravy v předmětných oblastech, kterým se věnuje tato diplomová práce, včetně v současné době platných předpisů. Předpisy se budu pro větší přehlednost snažit řadit chronologicky a podle jednotlivých oblastí úpravy, tak aby navazovaly na hlavní kapitolu mé diplomové práce; Spotřebitelské smlouvy.

Třetí kapitola je kapitola hlavní, v této kapitole se zaměřuji na spotřebitelské smlouvy. Kapitola se dělí na 9 podkapitol a jejich problematika se bude týkat několika málo zvláště vymezených smluvních typů odpovídajícím příslušným právním úpravám. Nepřiměřené smluvním podmínkám, nekalým obchodním praktikám a klamavé a srovnávací reklamě, které představují obecný rámec zavádějících, nekalých a nevhodných praktik užívaných některými podnikateli k vylákání finančních prostředků od spotřebitelů. Dále také spolupráce unijních orgánů směřující k potlačení těchto praktik a příslušnosti soudů, které rozhodují spory vzniklé ze spotřebitelských smluv.

Čtvrtá kapitola se bude týkat orgánů a organizací působících na ochranu spotřebitele. Zde uvedu oblasti a způsoby jakými přispívají k ochraně spotřebitele.

¹ Dostupné na https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/eu_in_slides_cs.pdf [online] 2020 [cit.19/1/2021]

² Smlouva o fungování Evropské unie, článek 169

Pátá, závěrečná kapitola se potom týká především směrnice 2019/2161, kterou lze označit za produkt revizních snah Komise EU převtělený do nového právního předpisu v oblasti ochrany spotřebitele. Kapitola shrnuje hlavní body předmětné úpravy a zdůrazňuje změny, které tato úprava přinesla.

1. Problematika pojmů a vývoje

1.1. Formulace základních pojmů

1.1.1. Spotřebitel

Jedná se o středobod, ústřední pojem, základní kámen celé spotřebitelské problematiky. Vymezení pojmu spotřebitele není jednoznačné ani jednoduché, jak by se mohlo na první pohled zdát. I samotný Evropský soudní dvůr se z tohoto důvodu zabýval vymezením pojmu a ve svém rozsudku ve věci Evropských společenství a Nizozemského království a deklaroval v něm, že „*spotřebitel je rozsáhlá a těžko definovatelná kategorie.*“³

Podstatný právní základ spotřebitelské problematiky byl položen až v Maastrichtské smlouvě. Definici pojmu spotřebitele jsme v ní, ale nenalezli, ostatně ani v Zakládajících smlouvách, ani dnes ve Smlouvě o fungování EU definici nenalzáme. Právní úprava týkající se spotřebitele nacházející se v hlavě XV SFEU⁴, pouze uvádí, že: „*K podpoře zájmů spotřebitelů a k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele přispívá Unie k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů, jakož i k podpoře jejich práva na informace, vzdělávání a práva sdružovat se k ochraně svých zájmů.*“⁵ Abychom se dostali k definici samotného pojmu spotřebitele, musíme rozšířit oblast zkoumání i na právo sekundární.⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU o právech spotřebitelů, ze dne 25.10. 2011 hned ve svém úvodním článku č. 2 bodě 1.) spotřebitele vymezuje jako: „*fyzickou osobu, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná za účelem, který nelze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání.*“⁷ Obdobnou definici pak nalzáme i v čl. 2 písm. a), směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES, kde se spotřebitelem rozumí: „*fyzická osoba, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího svobodného povolání.*“

³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. května 2001 ve věci C-144/99: Komise Evropských společenství proti Nizozemskému království

⁴ Hlava VX SFEU se nazývá Ochrana spotřebitele

⁵ Dříve článek 129a Maastrichtské smlouvy a článek 153 Smlouvy o ES.

⁶ Pozn. Směrnice a nařízení EU

⁷ Pozn. Dnes je v platnosti směrnice 2019/2161, která pozměňuje znění některých článků směrnice 2011/83/EU, definice pojmu spotřebitele ovšem pozměněna nebyla

Můžeme tedy v uvozovkách obecně uvést, že spotřebitel je nepodnikající fyzická osoba, která kupuje zboží za jiným účelem, než je podnikání.⁸ Spotřebitelé se také účastní obchodních vztahů, které vznikají na trhu, nabývají z těchto vztahů práva a povinnosti a jako slabší smluvní strana musí být právem více chráněni. Spotřebitel užívá a konzumuje zakoupené zboží.⁹

1.1.2. Osoba, která se spotřebitelem uzavírá spotřebitelskou smlouvu

Autor zde záměrně neuvádí výraz „prodávající“, „poskytovatel“, „dodavatel“, „podnikatel“ atd. jelikož všichni z nich mohou nebo podle znění různých směrnic se spotřebitelem uzavírat smlouvy. V primárním právu jejich jasné označení nenacházíme a v právu sekundárním je různé směrnice označují odlišně. Dříve platná Směrnice 85/577/EHS, která upravovala ochranu spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory hovořila o dodavateli, Směrnice 1999/44/ES o některých aspektech prodeje spotřebního zboží, a záruk na toto zboží o prodávajícím, jiné zase o poskytovateli.¹⁰ Ačkoli se jedná o pojmy odlišné, nabízela by se možnost shodné definice napříč směrnicemi, která by tuto terminologickou neshodu odstranila, bohužel ani ve významu těchto pojmů pro účely směrnic nenalzáme jednoznačnou shodu. Směrnice obsahovali formulace definující tuto osobu jako; „*jakoukoli fyzickou nebo právnickou osobu, která v předmětných transakcích jedná v rámci svých podnikatelských činností nebo výkonu svého povolání, jakož i osoba, která jedná jménem nebo na účet dodavatele*“¹¹ či „*fyzickou nebo právnickou osobu, veřejnoprávně nebo soukromoprávně vlastněnou, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná pro účely související s její obchodní nebo výrobní činností nebo povoláním*“¹² Znění nyní platné právní úpravy vycházející ze Směrnice 2011/83/EU o právech spotřebitelů,¹³ hovoří o „obchodníkovi“, který je v jejím čl. 2 definován jako; „*fyzická nebo právnická osoba bez ohledu na to, zda je v*

⁸ V některých členských státech mohou být spotřebiteli rozuměni i podnikatele činící mimořádný právní úkon - ONDŘEJ J. a kolektiv. Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele Ekonomické, právní a sociální aspekty. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 15

⁹ Pojem zboží byl definován judikaturou Evropského soudního dvora v případě Komise vs. Itálie 7/68 – „Zbožím musí být chápány produkty, které jsou ocenitelné v penězích a které jsou schopné být předmětem ekonomických transakcí“

¹⁰ Čl. 2 písm. c) Směrnice 93/13/EHS dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31993L0013> [online] 2020 [cit.10/1/2021]

¹¹ Směrnice 85/577/EHS, Čl. 2 dostupné na <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=31985L0577> [online] 2020 [cit.5/1/2021]

¹² Čl. 2 písm. c) Směrnice 93/13/EHS dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31993L0013> [online] 2020 [cit.4/1/2021]

¹³ Pozn. Znění této směrnice bylo pozměněno Směrnici č. 2015/2302, definice „obchodníka“ však zůstala stejná

soukromém či veřejném vlastnictví, která jedná, i prostřednictvím jiné osoby jednající jejím jménem nebo v jejím zastoupení, za účelem, který lze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání v souvislosti se smlouvami, na které se vztahuje tato směrnice.“ Jistou různorodost v definicích můžeme samozřejmě pozorovat vzhledem k odlišným oblastem právní úpravy, ovšem účel jednání této osoby by měl být stejný. Autor bude tuto osobu nazývat pro potřeby této diplomové práce jako „podnikatele“ jelikož má za to, že se jedná o označení významově nejbližší skutečnosti a jedná se o označení, které používá česká právní úprava v § 1820 a dalších v zákoně č. 89/2012 Sb. nový občanský zákoník. Případně jako „obchodníka“ podle nyní platné právní úpravy evropského práva vycházející ze Směrnice 2011/83/EU o právech spotřebitelů.

1.1.3. Spotřebitelská smlouvy

Spotřebitelská smlouva je smluvní vztah vznikající mezi spotřebitelem a podnikatelem, který spotřebiteli poskytuje určité zboží nebo službu. Podmínky ve smlouvě uvedené musí být v souladu s platným právem. Veškeré informace, které jsou předmětem smlouvy musí být spotřebiteli sděleny jasně a srozumitelně v jazyce, ve kterém se smlouva uzavírá a podnikatel je spotřebiteli musí sdělit před jejím uzavřením.¹⁴ Smlouva zároveň nesmí obsahovat podmínky, které by byly v rozporu s požadavkem dobré víry, nebo takové, které by spotřebitele vůči podnikateli nějakým způsobem znevýhodňovali.

1.1.4. Nepřiměřené smluvní podmínky

Platná právní úprava nepřiměřenou smluvní podmínku definuje jako *„Smluvní podmínku, která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou, jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“*¹⁵

V příloze směrnice 93/13/EHS najdeme jejich taxativní výčet.¹⁶

¹⁴ Dostupné na <https://skolaspotrebitele.cz/pro-spotrebitele/kdo-je-spotrebitel-a-co-je-spotrebitel-smlouva/> [online] 2020 [cit.19/8/2020]

¹⁵ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, článek 3. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/?qid=1429176294813&uri=CELEX:31993L0013> [online] 2020 [cit.19/1/2021]

¹⁶ Příloha směrnice 93/13/EHS dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31993L0013> [online] 2020 [cit.19/5/2020]

1.1.5. Princip minimální harmonizace

Význam minimální harmonizace spočívá v požadavku na minimální úroveň implementace pravidla Společenství v komunitárním právu. Pokud však členské země chtějí mohou zavést i úpravu nad rámec tohoto pravidla, tzn. úpravu přísnější.¹⁷ Princip minimální harmonizace byl dříve používán k aplikaci směrnic do vnitrostátních právních úprav členských států, dnes byl tento princip ve většině nahrazen principem úplné harmonizace.

1.1.6. Princip úplné (maximální) harmonizace

Na rozdíl od principu minimální harmonizace, kde bylo členským státům umožněno přijímat přísnější právní úpravy, než vyžadovaly unijní právní předpisy je tento princip charakterizován omezením případných odchylek vnitrostátních právních úprav z obou stran, tzn. že členský stát nesmí přijmout, či ponechat v účinnosti právní úpravu mírnější ani přísnější, než stanoví směrnice. Trend přechodu z minimální na úplnou harmonizaci byl nastaven Strategií spotřebitelské politiky v letech 2002 – 2006 (a potvrzen i v následujících strategiích spotřebitelské politiky), jednou z prvních směrnic, která tento princip obsahovala byla směrnice 2005/29 o nekalých obchodních praktikách v čl. 4., který stanoví, že „*Členské státy neomezí svobodu poskytování služeb ani volný pohyb zboží z důvodů spadajících do oblasti, kterou tato směrnice sblíží.*“¹⁸ Hlavní výhodou principu úplné (maximální) harmonizace je spatřována v podpoře hospodářské integrace a s ní souvisejícím zájmu spotřebitelů o přeshraniční nákupy.

¹⁷ cit. Knoblochová, V. Obecně ke spotřebitelské legislativě [citováno 25. 10. 2006]. Dostupný z: <http://www.mpo.cz>.

¹⁸ Článek 4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32005L0029> [online] 2020 [cit.3/1/2021]

1.2. Vývoj ochrany spotřebitele v právu EU

V roce 1951, kdy byla v Paříži prvními šesti státy (Francie, Belgie, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemí) podepsána Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) a následně roku 1957 podepsány smlouvy zakládající Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom) v Římě¹⁹, nebyla ochrana spotřebitele v těchto právních úpravách vůbec řešena, přestože je v současnosti označována za jednu z hlavních oblastí sdílené pravomoci EU. Vrcholní představitelé Evropského společenství ji začali považovat za oblast, kterou je nutno právně regulovat, až začátkem 70. let. Poprvé byla tato myšlenka veřejně diskutována konkrétně až na pařížském summitu roku 1972. O tři roky později byl učiněn první formální krok směřující k ochraně spotřebitele, který měl formu Předběžného programu EHS o ochraně spotřebitele a informační politice. V tomto dokumentu, který můžeme označit za základ spotřebitelské legislativy Společenství, bylo shrnuto pět základních práv spotřebitelů. Každý spotřebitel má podle něj právo na ochranu ekonomických zájmů, ochranu zdraví a bezpečnosti, náhradu škody, ale také na vzdělání, informace a zastoupení. Uvedené cíle byly následně zvláště začleňovány do jednotlivých politik společenství (např. do politiky životního prostředí, společné zemědělské politiky, hospodářské politiky etc.).²⁰

1.2.1. Jednotný evropský akt

Byl přijat na první mezivládní konferenci Evropského Společenství států dne 28. února 1986 v Bruselu a jeho hlavním cílem bylo vytvoření jednotného evropského trhu. Jeho přijetím byly pozměněny smlouvy o založení Evropských společenství a byla posílena unijní politická spolupráce. Zajímavostí je, že po přijetí tohoto aktu se začalo poprvé oficiálně používat označení Evropský parlament a zároveň byly posíleny jeho pravomoci.²¹

V rámci tématu této diplomové práce je však stěžejní informací především to, že se jednalo o první předpis primárního evropského práva, který výslovně uvedl pojem spotřebitele v čl. 100a odst. 3. V tomto článku byla zároveň Evropská komise zmocněna k navrhování opatření na ochranu spotřebitelů, základem zde byl

¹⁹ Tzv. Římské smlouvy

²⁰ Dostupné na <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/eu-a-spotrebite/aktuality-z-eu/vyvoj-ochrany-spotrebitele-v-eu--7587/> [online] 2020 [cit.4/2/2021]

²¹ Dostupné na <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/single-european-act> [online] 2020 [cit.5/2/2021]

„vysoký stupeň této ochrany spotřebitele“.²² Definice pojmu „Consumer protection“ (ochrana spotřebitele) však v textu aktu chybí.

1.2.2. Maastrichtská smlouva

Maastrichtská smlouva byla podepsána 7. února 1992 ministry zahraničí, hospodářství a financí 12 členských zemí. Kromě všech obecně známých faktů, jakými je zavedení tří pilířové soustavy, nebo občanství EU²³ atd. upravuje tato smlouva i ochranu spotřebitele. Ochrana spotřebitele je v této smlouvě upravena, v Hlavě XI. a opět z ní vyplývá snaha o dosažení „vysoké úrovně ochrany spotřebitele“ v souvislosti s vytvořením vnitřního trhu.²⁴ Společenství by také podle odst. 2 písm. b) tohoto článku mělo dále přispět k udržení vysoké úrovně ochrany spotřebitelů prostřednictvím konkrétních akcí, které podporují a doplňují politiku členských států v oblasti ochrany zdraví, bezpečnosti a ekonomických zájmů spotřebitelů, ale také v oblasti poskytování informací spotřebitelům.²⁵ V důsledku této úpravy se z Ochrany spotřebitele měla stát plnohodnotná komunitární politika.

V praxi ovšem Maastrichtská smlouva nepřinesla větší právní základ pro vývoj spotřebitelského práva. Sekundárních právních pramenů přijatých na základě čl. 129 písm. a) odst. 1 je velice málo.²⁶ Většina směrnic byla přijímána na základě ustanovení o „tržní integraci“.²⁷

1.2.3. Amsterodamská smlouva

Následuje smlouva Amsterodamská, která byla podepsána 2 října 1997 a vešla v platnost 1. května 1999, předmětem její právní úpravy byla revize Smlouvy o EU, smluv o založení Evropských společenství a souvisejících aktů.²⁸

Ochrana spotřebitele je upravena v čl. 129b smlouvy, kde je opět zakotven cíl dosáhnout vyšší úrovně ochrany spotřebitele, převzatý z Maastrichtské smlouvy a Jednotného evropského aktu. Dále se v Amsterodamské smlouvě objevují práva

²² Článek 100a odst. 3 „The Commission in its proposals envisaged in paragraph concerning health safety environmental protection and consumer protection will take as base high level of protection“

²³ Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0026> [online] 2020 [cit.19/1/2021]

²⁴ Maastricht treaty Title XI, article 129a, letter a) – „measures adopted pursuant to Article 100a in the context of the completion of the internal market“

²⁵ Maastricht treaty – Title XI, Article 129a, letter b) – „specific action which supports and supplements the policy pursued by the Member States to protect the health, safety and economic interests of consumers and to provide adequate information to consumers“

²⁶ Např: Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES o ochraně spotřebitele při uvádění cen produktů nabízených spotřebitelům

²⁷ BENÖHR I. EU Consumer Law and Human Rights. Oxford University Press 2013. Page 24 volný překlad

²⁸ Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-amsterdam> [online] 2020 [cit.15/1/2021]

spotřebitelů na informace²⁹ a vzdělávání. Nově jsou spotřebitelé také oprávněni se sdružovat za účelem ochrany svých zájmů.³⁰ Společenství může na základě těchto nových pravidel vydávat opatření směřující k výchově spotřebitelů a podpoře jejich zájmů, stejně jako regulovat politiku, kterou v této oblasti provádějí členské státy.

1.2.4. Smlouva z Nice

Dále byla dne 26. února 2001 podepsána Smlouva z Nice, v platnost vstoupila v únoru roku 2003. Autor se u tohoto právního pramene bude opět soustředit primárně na úpravu ochrany spotřebitele v něm obsažené.

Nejdůležitější událost týkající se ochrany spotřebitele nastala v rámci zasedání, které se konalo v souvislosti s podpisem Niceské smlouvy, kdy byla zároveň vyhlášena Charta základních práv EU. Charta se sice jako Listina základních práv EU stala závaznou až po účinnosti Lisabonské smlouvy, její text byl však schválen již zde. Listina základních práv EU mimo jiné obsahuje i ustanovení na ochranu spotřebitele.³¹ Niceská smlouva také pozměnila čl. 165 Smlouvy o EU, který upravuje Hospodářský a sociální výbor, který se nově skládá i z představitelů zastupující spotřebitele.³²

1.2.5. Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva³³ vstoupila v platnost dne 1.12.2009. Mezi nejdůležitější změny, které tato smlouva přinesla patří přejmenování Smlouvy o založení Evropského společenství na Smlouvu o fungování EU a pojem „Společenství“ je v celém textu nově nazvané smlouvy nahrazen pojmem „Unie“. Unie je přitom právním nástupcem Společenství. Smlouva také přinesla rozsáhlejší pravomoci Evropskému parlamentu, zavedla tzv občanskou iniciativu³⁴, funkci stálého předsedy Evropské rady, který je volen na základě návrhu Evropské rady zohledňující výsledky voleb do EP a vysokého představitele pro zahraniční a

²⁹ Základ právu na informace byl položen již před Amsterodamskou smlouvou, ale bylo postaveno pouze na tom, jaká by měla být péče, aniž by se jednalo o plnohodnotné právo, po Amsterodamské smlouvě bylo právo na informace začleněno do konkrétních směrnic jako např. směrnice o spotřebitelském úvěru z roku 2008

³⁰ Dostupné na <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/26853/27148/300893/priloha001.pdf> [online] 2020 [cit.16/1/2021]

³¹ čl. 38 Listiny základních práv Evropské unie: „V politikách Unie je zajištěna vysoká úroveň ochrany spotřebitele.“

³² Niceská smlouva. Dostupné na <http://www.euroskop.cz/gallery/2/765-nice.pdf> [online] 2020 [cit.13/1/2021]

³³ Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007, Úřední věstník EU, 2007, C 306/1-271

³⁴ Občanská iniciativa, která byla zavedena Lisabonskou smlouvou, poskytne milionu obyvatel přinejmenším čtvrtiny členských států EU možnost požadovat po Evropské komisi, aby v oblastech spadajících do její působnosti předložila návrhy určitých právních předpisů.

bezpečnostní politiku.³⁵ Dělení kompetencí mezi EU a členskými státy se stalo transparentnějším. Kompetence podle SFEU nyní dělíme na výlučné, sdílené a podpůrné. Unie jedná pouze v mezích svěřených jí členskými státy v příslušných smlouvách.

Co se týče ochrany spotřebitele; podle čl. 4 Smlouvy spadá do tzv. sdílené pravomoci; základní oporu problematiky pak nalezneme v čl. 169, Hlavě XV nazvané „Ochrana spotřebitele“ (jedná se bývalé čl. 129a Maastrichtské smlouvy a čl. 153 Amsterodamské smlouvy), změnou potom prošla také harmonizační strategie a přijetím Lisabonské smlouvy také vstoupila v platnost Listina základních práv EU.³⁶³⁷

1.2.6. Strategie spotřebitelské politiky v letech 2007 – 2013

Cílem strategie spotřebitelské politiky navazující na přijetí Lisabonské smlouvy bylo posílení postavení spotřebitelů v EU, konkrétně potom zvýšení jejich blahobytu v oblastech ceny výrobků a služeb, jejich kvality a výběru nebo s tím související bezpečností a odstranění hrozeb, které ve svém důsledku povedou ke správné funkci trhu Společenství.³⁸

V rámci sbližování unijní a vnitrostátní spotřebitelské politiky se strategie na ochranu spotřebitele v letech 2007 – 2013 zaměřovala především na následující oblasti:

- a) zlepšení právní úpravy v oblasti ochrany spotřebitele ve všech členských státech;
- b) vylepšení kontroly spotřebitelských trhů a vnitrostátních spotřebitelských politik;
- c) lepší vymahatelnost předpisů a snazší vymáhání práv;
- d) zlepšení vymahatelnosti a vzdělávání spotřebitelů;
- e) posunutí zájmů spotřebitele do dalších politik a právních předpisů EU.³⁹

³⁵ Dostupné z https://europa.eu/european-union/law/treaties_cs [online] 2020 [cit.5/1/2021]

³⁶ Listina základních práv Evropské unie, Úřední věstník EU, C 303/01

³⁷ Pozn: Vstoupila v platnost současně s Lisabonskou smlouvou ve formě, v jaké byla vyhlášena 7. prosince 2000

³⁸ Sdělení komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru - Strategie spotřebitelské politiky EU 2007–2013 - Posílit postavení spotřebitelů, zvýšit jejich blahobyt a účinně je chránit, Úřední věstník EU, 2007, CELEX number 52007DC0099

³⁹ SRBOVÁ A., VOJTKO V. Spotřebitelské teorie a realie. Spotřebitelské teorie a realie. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta. České Budějovice 2011. str. 27 - 28

1.2.7. Strategie spotřebitelské politiky v letech 2014 – 2020

Až do konce loňského roku byl v platnosti Evropský program pro spotřebitele⁴⁰, který započal roku 2014 a měl 4 hlavní cíle:

- a) postupné zvyšování znalosti spotřebitelských práv;
- b) začlenění zájmů spotřebitelů do klíčových odvětvových politik (nová legislativa v odvětvích jako např: digitální technologie, doprava, potravinářství, energetika, nebo telekomunikace); posílení postavení spotřebitele;
- c) důraznější prosazování spotřebitelských práv (nařízení o řešení sporů vzniklých on-line z roku 2013 a směrnice o alternativním řešení sporů);
- d) posílení bezpečnosti spotřebitelů (především za pomoci snazší identifikace a sledovanosti výrobků)⁴¹

V rámci tohoto programu se v dubnu roku 2018 rozeběhla Nová politika pro spotřebitele, jejíž cílem je snazší vymahatelnost spotřebitelských práv v rámci EU. Především spotřebitelům usnadnila podávání žalob a posílila pravomoci orgánů členských států, které mohou ukládat ve věcech týkajících se ochrany spotřebitele přísnější sankce.⁴²

Další důležitou oblastí ochrany práv spotřebitele, na něž se v rámci této politiky Komise EU soustředila, byla on-line sféra, tedy posílení práv spotřebitelů při nákupech na internetu. V okamžiku, kdy se spotřebitel pohybuje na internetu za účelem nákupu zboží či služeb, musí být jasně informován o skutečnostech týkajících se osob, od kterých tuto službu nebo výrobek kupují (zda se jedná o osobu soukromou či profesionálního prodejce; aby věděli, zda jsou v té chvíli pod ochranou spotřebitelského práva). Nově vzniká spotřebitelům právo požadovat nápravu (např. ve formě odškodnění) jménem skupiny spotřebitelů. Jedná se o novinku v právu EU, možnost spotřebitelů podat hromadnou žalobu k soudu.⁴³

Zvláštností u těchto hromadných žalob spotřebitelů je, že by neměly být otevřeny advokátním kancelářím, ale pouze subjektům, které nevytvářejí zisk. V návrhu je stanoveno, že pokud dojde k rozsáhlému porušování právních předpisů

⁴⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 254/2014 ze dne 26. února 2014 o víceletém programu pro spotřebitele na období 2014–2020 a o zrušení rozhodnutí č. 1926/2006/ES dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0254> [online] 2020 [cit.19/11/2020]

⁴¹ Nařízení evropského parlamentu a rady EU č. 254/2014 ze dne 26. února 2014 čl. 3 specifické cíle a ukazatele odst. 1

⁴² Dostupné na <https://www.euroskop.cz/8969/sekce/ochrana-spotrebitele/> [online] 2020 [cit.9/1/2021]

⁴³ Tamtéž

na vrub spotřebitele zároveň v několika členských státech EU, pak je možné uložit pokutu až do výše 4% ročního obratu obchodníka (v každém členském státě), který se dopustil porušení těchto práv.⁴⁴

1.2.8. Nový program EU pro spotřebitele

V návaznosti na strategii ochrany práv spotřebitelů z let 2014 – 2020 zveřejnila Evropská komise dne 13. 11. 2020 své sdělení určené Evropskému parlamentu a Radě EU označené jako nový program EU pro spotřebitele. V rámci tohoto sdělení představila Evropská komise vizi spotřebitelské politiky na dalších pět let (tedy do roku 2025). Podle této nové strategie je mimo jiné klíčové vyrovnat se s dopady onemocnění COVID – 19, které značně stěžuje spotřebitelům jejich dříve běžně dostupný obchodní styk s podnikateli (zejména přístup k výrobkům a službám z jiných členských států).

Tento program má pět hlavních oblastí:

- a) digitální transformaci;
- b) zelenou transformaci;
- c) vymáhání práv spotřebitele a s tím související právní prostředky;
- d) soustředit se na potřeby specifických skupin spotřebitelů; a
- e) posílení mezinárodní spolupráce⁴⁵

Aby bylo možné implementovat do práva EU opatření týkající se vyjmenovaných oblastí má nový program EU pro spotřebitele fungovat jako jakýsi „návod“ ke vtělení těchto opatření do jednotného trhu unie v průběhu stanovené doby a finančního rámce.⁴⁶ Cílem programu je opět zvýšení důvěry spotřebitelů v jednotný trh EU a s tím související podpora společné ekonomiky, dále také účinná ochrana zájmů spotřebitelů nebo podpora malých a středních podniků.⁴⁷

⁴⁴ Citace Věra Jourová: „*V globalizovaném světě, kde mají velké podniky obrovskou výhodu oproti jednotlivým spotřebitelům, musíme postavení obou stran narovnat. Hromadné žaloby na evropský způsob přinesou větší spravedlnost spotřebitelům, nikoliv více zakázek advokátním kancelářím. A s vyššími sankcemi, které se budou odvíjet od ročního obratu společnosti, budou mít úřady na ochranu spotřebitelů konečně nástroj na potrestání podvodníků. Podvody se nesmějí vyplácet.*“ Dostupné na <https://www.penize.cz/spotrebitel/335700-evropska-komise-chysta-balicek-prospotrebitelskych-opatreni> [online] 2020 [cit.1/1/2021]

⁴⁵ Nový program pro spotřebitele; Posílení odolnosti spotřebitele pro udržitelné oživení, str. 2 dostupné z <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitel/eu-a-spotrebitel/2020/12/Novy-program-EU-pro-spotrebitel.pdf> [online] 2020 [cit.19/1/2021]

⁴⁶ Pozn. V rámci sdělení se od Komise také dozvídáme, že spotřebitelská poptávka se podílí na tvorbě HDP Evropské unie z 54%.

⁴⁷ Nový program pro spotřebitele; Posílení odolnosti spotřebitele pro udržitelné oživení, str. 2 dostupné z <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitel/eu-a-spotrebitel/2020/12/Novy-program-EU-pro-spotrebitel.pdf> [online] 2020 [cit.19/1/2021]

Aby bylo možné dosáhnout naplnění priorit stanovených tímto programem bude nutné zintenzivnit spolupráci mezi členskými státy EU za dosažením tohoto společného cíle. V textu sdělení nalezneme k tomu odpovídající kroky a iniciativy jak na národní úrovni, tak úrovni společenství. Sdělení předcházely velice intenzivní konzultace na úrovni společenství, do kterých se zapojila i Česká republika, hlavně v oblasti posílení digitalizace v rámci odezvy na světovou pandemii. Pro dosažení udržitelné obnovy a podpory digitálně orientované společnosti bude klíčový komplexní přístup, ale také účinné vymáhání spotřebitelských práv, nebo podpora specifických potřeb spotřebitelů.⁴⁸

Součástí nového programu na ochranu spotřebitele je také přijetí směrnice evropského parlamentu a rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele, které se bude autor blíže věnovat v kapitole č. 5 týkající se revize spotřebitelského práva EU.

⁴⁸ Tamtéž

2. Prameny právní úpravy ochrany spotřebitele

2.1. Primární právo

Smlouvy pozměňujících znění zakládajících smluv, které byly součástí předchozí kapitoly, zakotvily do primárního práva EU základní právní úpravu ochrany spotřebitele. Právní úpravu ochrany spotřebitele dnes nalezneme ve Smlouvě o fungování Evropské unie a Listině základních práv a svobod EU.

2.1.1. Smlouva o fungování EU

Ochrana spotřebitele je zde upravena v čl. 169 Hlavy XV. Podle ustanovení ochrany spotřebitele Unie přispívá „*k podpoře zájmů spotřebitelů a k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele*“ dále také „*k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů, jakož i k podpoře jejich práva na informace, vzdělávání a práva sdružovat se k ochraně svých zájmů.*“⁴⁹

K dosažení těchto cílů přispívá EU prostřednictvím:

- a) „*opatření přijatých podle článku 114 v souvislosti s vytvářením vnitřního trhu;*
- b) *opatření, která podporují, doplňují a sledují politiku členských států.*“⁵⁰

Smlouva o fungování EU také označuje ochranu spotřebitele za jednu z 11 hlavních oblastí sdílené pravomoci Unie a členských států čímž podtrhuje její důležitost.⁵¹

2.1.2. Listina základních práv EU

Listina základních práv EU byla poprvé vyhlášena na zasedání konajícím se v souvislosti s podpisem Niceské smlouvy, ale v platnost vstoupila až s přijetím Lisabonské smlouvy. Někdy je též označována jako Charta základních práv a jedná se o dokument zakotvující základní práva při aplikaci norem evropského práva. Listina je členěna do sedmi hlav, ustanovení týkající se ochrany spotřebitele

⁴⁹ Znění SFEU dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT> [online] 2020 [cit.9/1/2021]

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12016E%2FTXT> [online] 2020 [cit.19/2/2021]

nalezneme v Hlavě IV v čl. 38, který říká, že „*V politikách Unie je zajištěna vysoká úroveň ochrany spotřebitele.*“⁵²

2.2. Relevantní sekundární právní předpisy týkající se ochrany práv spotřebitele

Méně obecné normy spotřebitelského práva evropského společenství jsou obsaženy v sekundárním právu EU. Sekundární právo je tvořeno orgány Společenství.⁵³ Jednotlivé druhy sekundárních právních aktů Společenství jsou obsaženy v čl. 288 SFEU, kde jsou zároveň rozděleny na nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska.⁵⁴

- a) Nařízení: Je obecně závazné ve všech svých částech, bezprostředně použitelné v každém členském státě.
- b) Směrnice: Je závazná pro každý členský stát, kterému je určena, ovšem její závaznost se vztahuje pouze na výsledek, kterého má být dosaženo. Volba je přitom ponechána na vnitrostátních orgánech.
- c) Rozhodnutí: Je pro své adresáty závazné ve všech svých částech.
- d) Doporučení a Stanoviska nejsou závazná, nikoli však bez právního významu (ESD ve věci „*Grimaldi*“ (C-322/88). V tomto nálezu se ESD vyjádřil ve smyslu, že vnitrostátní orgány jsou povinny k nim přihlížet. Nestanovil však žádnou sankci, kterou by bylo možné toto přihlížení vymáhat.⁵⁵

V této kapitole se autor bude věnovat nařízením a směrnicím EU, potažmo dřívějšího ES, které jsou relevantní pro hlavní kapitolu této diplomové práce „Spotřebitelské smlouvy“ a které nějakým způsobem přispěly k tvorbě dnes platných právních úprav v jejich oblastech.

⁵² Listina základních práv EU dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT> [online] 2020 [cit.19/2/2021]

⁵³ Tichý, L. a kol., op. cit. sub 4), s. 225

⁵⁴ Čl. 288 SFEU, dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT> [online] 2020 [cit.18/1/2021]

⁵⁵ Rozsudek soudního dvora EU ze dne 13. 12. 1989 ve věci C-322/88

2.2.1. Směrnice týkající se práv spotřebitelů

Směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985, o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory

Je historicky první relevantní sekundární pramen práva ovlivňující vztahy mezi spotřebiteli a obchodníky týkající se smluv uzavřených mimo obchodní prostory a dnes již není v platnosti. Byl přijat v období, které směřovalo ke vzniku jednotného vnitřního trhu a bylo proto nutné upravit tehdejší roztržitěnou právní úpravu platnou v jednotlivých členských státech. Důsledkem bylo právě přijetí této směrnice a vytvoření pravidel platných napříč spektrem právních řádů tehdejších členských států.

Směrnice byla svým obsahem krátká, obsahovala pouze 10 článků. Pozitivní výčet smluv, regulovaných směrnicí nacházíme hned a pouze v čl. 1. Jedná se o smlouvy, podle kterých dodavatel dodává spotřebiteli zboží nebo poskytuje služby, na základě smluv uzavřených;

- a) *„v průběhu zájezdu organizovaného dodavatelem mimo jeho obchodní prostory nebo*
- b) *v průběhu návštěvy dodavatele:*
 - I. *u spotřebitele doma nebo v bytě jiných spotřebitelů;*
 - II. *u spotřebitele na jeho pracovišti,*

neuskutečnila-li se návštěva na výslovnou žádost spotřebitele.“⁵⁶

V případě, že se návštěva neuskutečnila na výslovnou žádost spotřebitele pak se tato směrnice vztahovala také *„na smlouvy o dodávce zboží nebo poskytnutí služeb odlišné od těch, u nichž spotřebitel požádal dodavatele o návštěvu za podmínky, že spotřebitel v době své žádosti nevěděl nebo důvodně nemohl vědět, že dodávka takového zboží nebo poskytnutí služeb tvořila součást podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání dodavatele.“⁵⁷*

Dále je vhodné zmínit, že tato směrnice obsahovala definici „spotřebitele“ a „dodavatele“.

Spotřebitelem se pro účely této směrnice rozumělo následující: *„jakákoliv fyzická osoba, která v transakcích spadajících do oblasti působnosti této směrnice*

⁵⁶ Článek 1 odst. 1 Směrnice rady 85/577/EHS ze dne 20. 12. 1985 dostupné na <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=31985L0577> [online] 2020 [cit.18/1/2021]

⁵⁷ Článek 1 odst. 2 Směrnice rady 85/577/EHS ze dne 20. 12. 1985

jedná za účelem, který nelze považovat za jeho podnikatelskou činnost nebo výkon povolání“⁵⁸

Dodavatelem se pro účely této směrnice rozumělo následující: „*jakákoli fyzická nebo právnická osoba, která v předmětných transakcích jedná v rámci svých podnikatelských činností nebo výkonu svého povolání, jakož i osoba, která jedná jménem nebo na účet dodavatele.*“⁵⁹

Směrnice dále také obsahovala negativní vymezení, tedy výčet smluvních oblastí, na které se nevztahuje, patří sem mimo jiné smlouvy o pojištění nebo o cenných papírech.⁶⁰ Mezi další ustanovení směrnice patří; povinnost dodavatele písemně poučit spotřebitele o jeho právu odstoupit od smlouvy do doby ne kratší než 7 dní; spotřebitel se nemůže vzdát práv, které pro něj ze směrnice vyplývají; čl. 8 potom zakotvoval princip minimální harmonizace.⁶¹

Směrnice Rady č. 93/13/EHS, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

Úkolem této směrnice bylo ochránit spotřebitele v EU před nevýhodnými podmínkami, které by mohly být obsaženy v běžné smlouvě o kupovaném zboží či službách. Poprvé se zde objevuje pojem „přiměřenosti“, jeho účelem je zabránit významné nerovnováze, která by mezi stranami smlouvy mohla nastat (posuzují se především druh zboží nebo služby, jejich cena, ale také okolnosti transakce). Seznam nepřiměřených podmínek je potom součástí přílohy⁶² této směrnice a jejich definici poskytl autor této práce v kapitole č. 1.1. Formulace základních pojmů. Směrnice byla implementována do vnitrostátních předpisů v režimu minimální harmonizace a je v mírně pozměněném znění platná do dnes.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku

Směrnice 97/7/ES se týkala segmentu smluv uzavíraných prostřednictvím různých komunikačních prostředků, právní regulace vznikla v důsledku rozvoje

⁵⁸ Článek 2 Směrnice rady 85/577/EHS ze dne 20. 12. 1985

⁵⁹ Tamtéž

⁶⁰ Článek 3 odst. 1 Směrnice rady 85/577/EHS ze dne 20. 12. 1985

⁶¹ Tzn. že členské státy mají povinnost podřídit se minimálním požadavkům harmonizačního opatření EHS, ale mohou přijímat nebo zachovávat opatření přísnější, viz kapitola 1. 1. formulace základních pojmů

⁶² Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31993L0013> [online] 2020 [cit.17/1/2021]

internetových služeb a s nimi souvisejícími obrovskými nárůsty objemu smluv uzavíraných na dálku. Ukázalo se, že se jedná o oblast, kde jsou spotřebitelé často znevýhodňováni a přijetí této směrnice bylo výsledkem snah směřujících na jejich ochranu.

Zavádění nových technologií a nových komunikačních toků vedlo ke vzniku nerovného postavení smluvních stran (samozřejmě v neprospěch spotřebitele), důvody vedoucí k přijetí směrnice 97/7/ES tkvěly především v:

- a) ztížené komunikaci smluvních stran – spotřebitel často nebyl schopen dohledat poskytovatele služeb či prodejce zboží, aby mohl řešit případné vady kontraktu; nemohl ho tedy „dohnat k odpovědnosti“;⁶³
- b) nežádoucím dopadu na soutěž mezi podniky pohybujícími se na vnitřním trhu;
- c) volbě jazyků používaných při uzavírání smluv na dálku, která byla záležitostí členských států;
- d) v nedodržování práv plynoucích z čl. 8 a 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podle nichž by nemělo docházet k obtěžování spotřebitele „některými zvláště neodbytnými komunikačními prostředky;
- e) snaze přenést důkazní břemeno výhradně na dodavatele;
- f) roztržitosti právních úprav jednotlivých členských zemí.⁶⁴

Samotné znění směrnice obsahovalo úpravu výše zmíněných problémových oblastí směrem k narovnání postavení smluvních stran, obsahovalo; negativní vymezení působnosti; obligatorní potvrzení informací specifikovaných v čl. 4 odst. 1 písm. a) ⁶⁵; podmínky plnění; minimální doložku atd.

Směrnice nám poskytovala definici pojmu „spotřebitele“ shodující se v účelu jednání s textem definice obsažené ve směrnici 87/577/EHS. Spotřebitele je vymezen jako FO, která: „*ve smlouvách v oblasti působnosti této směrnice jedná*

⁶³ Spotřebitelé byli často nuceni k zaplacení neobjednaného zboží, nebo na ně byla vyvíjena různá forma nátlaku aby konkrétní produkt zakoupili

⁶⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, Preambule body 1 – 22 dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:31997L0007> [online] 2020 [cit.6/1/2021]

⁶⁵ „a) *totožnost dodavatele a v případě smluv vyžadujících platbu předem rovněž jeho adresa;*
b) *základní vlastnosti zboží nebo služeb;*
c) *cena zboží nebo služeb, včetně veškerých daní;*
d) *případné náklady na dopravu;*
e) *ujednání o platebních podmínkách, způsobu dodání nebo plnění;*
f) *existence práva odstoupit od smlouvy, s výjimkou případů uvedených v čl. 6 odst. 3;*
g) *náklady na použití komunikačních prostředků na dálku, jsou-li vypočteny odlišně od základní sazby“*

za účelem, který nelze považovat za jeho podnikatelskou činnost nebo výkon povolání“⁶⁶

Členské státy byly povinny přijmout vhodná opatření vedoucí k informování spotřebitelů o vnitrostátních předpisech na jejichž základě došlo k provedení této směrnice.⁶⁷

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží

Konkrétní problémy jejichž přetrvávání vedlo k úpravě této oblasti spotřebitelských smluv na úrovni Společenství byly především:

- a) případy kdy vznikl rozpor dodaného zboží se smluvně popsanou specifikací;
- b) docházelo k narušování soutěže mezi jednotlivými prodejci v důsledku odlišné právní úpravy členských států;
- c) složité, mnohdy až nemožné sankcionování prodejců či prostředníků, vzniklé v důsledku jejich obtížné trasace.⁶⁸

Pojmu spotřebitele pro své účely směrnice rozuměla opět něco lehce odlišného od směrnic předcházejících, spotřebitelem je podle jejího znění „*každá fyzická osoba, která ve smlouvách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za její profesní nebo obchodní činnost.*“⁶⁹

Jako druhá smluvní strana je dle textu této smlouvy vnímán pochopitelně prodávající, výrobce je zde potom označen jako dovozce spotřebního zboží na území společenství.⁷⁰

Směrnice vymezila pojem spotřební zboží jako všechny movité věci s výjimkou:

- a) „*zboží, které se prodává na základě výkonu rozhodnutí nebo jiných soudních opatření,*

⁶⁶ Směrnice 97/7/ES čl. 2, odst. 2 dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:31997L0007> [online] 2020 [cit.18/2/2021]

⁶⁷ Tamtéž, čl. 16

⁶⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999

O některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží, preambule, dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:31999L0044> [online] 2020 [cit.16/2/2021]

⁶⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999

O některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží, čl. 1 odst. 2 písm. a)

⁷⁰ tamtéž

- b) vody a plynu, nejsou-li stáčeny v omezeném objemu nebo v určitém množství,
- c) elektrické energie“⁷¹

Jako takové musí být zboží ve smlouvě jasně vymezeno, tak aby nemohlo dojít k jeho záměně za jiné. Obecně se dá říci, že text smlouvy odpovídal snaze o dosažení nejvyšší úrovně ochrany spotřebitele vyplývající z primárního práva té doby. Ustanovení směrnice posílilo spotřebitelovo postavení a zakotvilo tzv. právo postihu.⁷² Směrnice dále stanovila lhůty na uplatnění práv v souvislosti s dodáním zboží, nebo vytvářela záruky na zboží, které musely být pro poskytovatele zavazující podle podmínek uvedených v záručním listě nebo také v související reklamě. Směrnice opět byla založena na principu minimální harmonizace.⁷³

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011, o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES

Přijata v souladu s čl. 114 SFEU, tedy v rámci sbližování právních a správních předpisů členských států směřujícím k vytvoření a fungování vnitřního trhu a v souladu s čl. 169 odst.1 SFEU směřujícím k podpoření zájmů spotřebitelů a zajištění vysoké úrovně jejich ochrany. Přijata dále pro zjednodušení, aktualizaci a odstranění nežádoucích mezer v pravidlech obsažených ve směrnici Rady 85/577/EHS a směrnici Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES zjištěných v rámci jejich přezkumu.⁷⁴ Zároveň se přijetím Směrnice 2011/83/EU zmíněné směrnice ruší. Nově je po členských státech požadováno, aby informovali Komisi o přijetí

⁷¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999, dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:31999L0044> [online] 2020 [cit.18/1/2021]

O některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží, čl. 1 odst. 2 písm. b)

⁷² „je-li konečný prodávající odpovědný za rozpor se smlouvou, která vznikla v důsledku jednání nebo opomenutí výrobce, předcházejícího prodávajícího ve stejném smluvním řetězci nebo jiného prostředníka, může konečný prodávající uplatnit postih proti ručiteli nebo ručitelům ve smluvním řetězci. Vnitrostátní právní předpisy stanoví ručitele, proti kterému nebo proti kterým může prodejce uplatnit postih, jakož i příslušné postupy a podmínky uplatnění.“ Definiční pojem z čl. 4 směrnice

⁷³ Článek 8 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES

⁷⁴ Odst. 1 a 2, Preambule Směrnice Evropského parlamentu a rady 2011/83/EU, dostupné na https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/cl201110083cs0020010.0001_0.pdf [online] 2020 [cit.18/1/2021]

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 524/2013 ze dne 21. května 2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line).

Cílem této směrnice je vytvořit společnou internetovou platformu, speciálně proto aby se zde řešily on-line spory mezi obchodníky a spotřebiteli vzešlé z koupě nějakého zboží či služby v EU.⁸⁰ K řešení sporů je v některých případech také využíván mediační subjekt, jehož úkolem je navrhnout řešení, které by zúčastněné strany dovedlo ke smíru. Celý postup probíhá on-line a většina takto řešených sporů by měla být urovnána do 90 dní. Hlavními vlastnostmi platformy je; její bezplatnost; je k dispozici ve všech úředních jazycích zemí EU; je k dispozici všem zákazníkům a obchodníkům v EU a je interaktivní, tedy snadno přístupná běžnému uživateli. Platforma obsahuje elektronické formuláře pro podávání stížností, informuje odpůrce o stížnosti nebo určuje výše zmíněné mediátory sporů. Proces tedy probíhá následujícím způsobem; poté co je podána stížnost platforma kontaktuje odpůrce, který k ní poskytne odpověď, stížnost se také postoupí mediačnímu subjektu a projeví-li tento vůli se jí zabývat je jeho úkolem jí co nejdříve vyřešit, přičemž o svém postupu a jeho výsledcích informuje platformu. Uvedená nařízení EP a Rady dále pozměňuje Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2017/2394 ze dne 12. prosince 2017 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů a o zrušení nařízení (ES) č. 2006/2004, o jeho právní úpravě bude autor blíže hovořit v kapitole 3. Spotřebitelské smlouvy.

2.2.3. Rozhodné právo pro smluvní závazkové vztahy a příslušnost soudů při rozhodování v občanských a obchodních věcech

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)

Toto nařízení upravuje tzv. kolizní režim závazkových vztahů⁸¹, kolizní jej nazýváme proto, že stanovuje pravidla, dle kterých je následně selektována aplikace příslušného vnitrostátního práva. Aplikace vnitrostátních norem je prováděna

⁸⁰ Platforma je přístupná na https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/index_cs.htm [online] 2020 [cit.13/1/2021]

⁸¹ Řadíme sem i spotřebitelské smlouvy

v relaci smluvních závazkových vztahů⁸² týkajících se obchodních nebo občanských věcí v případě kolize právních řádů členských zemí.⁸³⁸⁴ Ačkoli se jedná o nařízení upravující kolizní právní režim všech smluvních závazkových vztahů až na výjimky obsažené v jeho čl. 1, pro účely této diplomové práce je třeba tím rozumět především režim týkající se úpravy smluv spotřebitelských.

Podle nařízení Řím I se spotřebitelské smlouvy řídí právem země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště za podmínek stanovených v čl. 6 odst. 1 písm a) nebo b)⁸⁵, pokud však nejsou tyto podmínky splněny určí se rozhodné právo podle podmínek stanovených v čl. 3 a 4. nařízení. Právem rozhodným pro závazky plynoucí ze spotřebitelských smluv se podle tohoto nařízení řídí zejména (demonstrativní výčet):

- a) *„jejich výklad;*
- b) *plnění závazků vyplívajících ze smlouvy;*
- c) *důsledky úplného nebo částečného porušení těchto závazků včetně stanovení škody, jsou-li stanoveny právem, a to v rámci pravomocí přiznaných soudu příslušným procesním právem;*
- d) *různé způsoby zániku závazku, včetně promlčení a zániku práv v důsledku uplynutí doby;*
- e) *důsledky neplatnosti smlouvy.*⁸⁶

Rozhodné právo u sporů ze spotřebitelských smluv autor blíže popíše v podkapitole 3.7.2. Určení rozhodného práva pro řešení sporů ze smluvních závazkových vztahů

⁸² Jimiž pro účely této diplomové práce rozumíme především spotřebitelské smlouvy

⁸³ Odst. 2 – 6 Preambule + čl. 1 směrnice Řím I

⁸⁴ Nařízení Řím I spolupůsobí s nařízením Řím II a Řím III, ty však neupravují smluvní závazkové vztahy a nebudou proto předmětem této diplomové práce

⁸⁵ Čl. 6 Nařízení Řím I

a) *“obchodník provozuje svou profesionální nebo podnikatelskou činnost v zemi, kde má spotřebitel své obvyklé bydliště, nebo*

b) *se jakýmkoli způsobem taková činnost na tuto zemi nebo na několik zemí včetně této země zaměřuje“*

⁸⁶ Čl. 12 nařízení Řím I, dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32008R0593> [online] 2020 [cit.18/11/2020]

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepřacované znění) (Brusel I bis)

Legislativa navazuje na předchozí právní úpravu obsaženou v nařízení Rady (ES) č. 44/2001, ze dne 22. prosince 2000 se stejnojmenným názvem. Důvody k její aktualizaci byly dva. Prvním důvodem jeho aktualizace byla zpráva, kterou k jeho obsahu Komise obdržela, v níž se mimo jiné psalo, že: *je zapotřebí zdokonalit uplatňování některých jeho ustanovení, dále zjednodušit volný pohyb soudních rozhodnutí a posílit přístup ke spravedlnosti.*⁸⁷ Druhým důvodem bylo přijetí tzv. Stockholmského programu, kde Evropská rada zastávala názor, že je třeba zrušit „prohlášení vykonatelnosti“, jinými slovy řečeno, je třeba aby soudní rozhodnutí v občanských a obchodních věcech učiněné v jedné členské zemi bylo uznáváno automaticky i v ostatních členských zemích a nebylo k jeho uznání vyžadováno zvláštní řízení.⁸⁸ Prohlášení vykonatelnosti bylo tímto nařízením zrušeno. Osoba, vůči níž je výkon rozhodnutí navrhován, musí však být o tom informována prostřednictvím osvědčení o rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. To je vypracováno na žádost jakékoli zainteresované strany (nařízení obsahuje vzor). Osvědčení musí být doplněno uvedeným rozhodnutím (pokud již nebylo doručeno dříve). Musí být doručeno dané osobě v přiměřené době před výkonem rozhodnutí.⁹⁰ Platí zde také ustanovení z nařízení Řím I⁹¹ týkající se uznávání a vykonatelnosti soudních rozhodnutí. Soudní rozhodnutí je vykonatelné na území všech členských států okamžikem vykonatelnosti v tom členském státě, v němž bylo učiněno, bez nutnosti dodatečného prohlášení vykonatelnosti.

Společná pravidla na určování příslušnosti soudu by se podle textu nařízení měla uplatňovat jen v případech kdy má žalovaný bydliště v zemi EU. Některá pravidla se však uplatňují i bez ohledu na místo bydliště žalovaného; aby se zajistila ochrana spotřebitelů a zaměstnanců; aby se zachovala soudní příslušnost soudů zemí, když mají výlučnou příslušnost (např. v případě nemovitosti), a aby byla respektována smluvní volnost stran.⁹²

⁸⁷ Odst. 1 preambule nařízení Brusel I bis, dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32012R1215> [online] 2020 [cit.20/11/2020]

⁸⁸ Odst. 2- 5 preambule nařízení Brusel I bis

⁸⁹ Tyto záležitosti byly přesunuty do oblasti justiční spolupráce, ve smyslu čl. 81 SFEU

⁹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32012R1215> [online] 2020 [cit.18/11/2020]

⁹¹ Tamtéž

⁹² Tamtéž

3. Spotřebitelské smlouvy

3.1. O uzavírání spotřebitelských smluv

Bez větších pochybností lze říci, že většina spotřebitelských smluv je smlouvami kupními. Kupní smlouvy spotřebitelé realizují buď nákupem v kamenných prodejnách, nebo na stále rychleji rostoucím trhu E-Commerce (tedy online), ale svou roli, zde mají i prostředky jako např. telefon, pošta atd.

Uzavírání spotřebitelských smluv se potom řídí obecným pravidlem; jedna strana učiní nabídku, kterou následně druhá strana přijme (Oferta a její akceptace), jedná se o tradiční pojetí vycházející již z Vídeňské úmluvy OSN o smlouvě o mezinárodní koupi zboží z roku 1980⁹³ a stejný průběh získávání souhlasu druhé smluvní strany potvrzuje i právo EU.⁹⁴

Zvláštností spotřebitelských smluv oproti smlouvám uzavíraným mezi dvěma podnikateli je velice často až výlučně absence vyjednávacího procesu. V praxi to znamená, že spotřebitel koupí zboží nebo služby automaticky souhlasí s nabídkou podnikatele, akceptace je tedy totožná s nabídkou.⁹⁵ Absence vyjednávacího procesu na jedné straně přináší do této oblasti smluvních závazků určité zjednodušení a vyšší právní jistotu pro spotřebitele. Na druhou stranu má tento zrychlený proces pro spotřebitele také své nevýhody, nemá potom možnost ovlivňovat podmínky uzavření smlouvy (cenu). Může nabídku pouze přijmout nebo odmítnout. Spotřebitel si tedy nemůže diktovat smluvní podmínky, díky volné soutěži obchodních subjektů na vnitřním trhu EU má však široký výběr konkurenčních produktů, který tuto nevýhodu dle názoru autora snadno vyváží.

Spotřebitelské smlouvy mohou být uzavírány jak písemně, tak ústně (není vyloučena ani možnost uzavření konkludentně). Písemná forma je stanovena např. u smluv o dlouhodobých rekreačních pobytech⁹⁶, u smluv o souborných službách pro cesty⁹⁷, ujednáních týkajících se příslušnosti soudu v případě sporu z právního vztahu vzniklém ze spotřebitelské (nebo jiné) smlouvy⁹⁸ atd.

⁹³ Část II, čl. 14 – 24 Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží

⁹⁴ Příklady směrnic: Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku (97/7/EC), články 2(1) a 9(2); Směrnice o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku (2002/65/EC), článek 9(2); Směrnice o prodeji zboží spotřebitelům (99/44/EC), článek 7(1), DCFR Příklady rozhodnutí Evropského soudního dvora: C- 96/00, Rudolf Gabriel; C-269/95, Francesco Benincasa.

⁹⁵ Micklitz Hans-W., Stuyck J., Terryn E.: Cases, materials and text on Consumer law, s. 171

⁹⁶ Článek 10 směrnice EP a Rady 2008/122/ES

⁹⁷ Čl. 5 směrnice EP a Rady (EU) 2015/2302

⁹⁸ Oddíl 7, článek 25 směrnice EP a Rady č. 1215/2012 (Brusel I bis)

3.2. Spotřebitelské úvěry

Jedná se o jednu z nejčastěji uzavíraných spotřebitelských smluv. V předmětné oblasti dříve platila úprava směrnice rady 87/102/EHS, ta byla nahrazena Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008.⁹⁹ Úvěrová smlouva je definována jako: „*smlouva, na jejímž základě věřitel poskytuje nebo slibuje poskytnout spotřebiteli úvěr ve formě odložené platby, půjčky nebo jiné podobné finanční služby, s výjimkou smluv o průběžném poskytování služeb nebo dodávání zboží stejného druhu, kdy spotřebitel za tyto služby nebo zboží po dobu jejich poskytování nebo dodávání platí ve splátkách.*“¹⁰⁰ Taxativní výčet úvěrových smluv, na které se pozitivní definice nevztahuje je uveden v čl. 2 této směrnice. Právní úprava úvěrových smluv na unijní úrovni harmonizovala právní předpisy členských zemí a pro občana ČR je od té doby snazší získat úvěr v zahraničí.

Základním předpokladem dosažení vysoké úrovně ochrany spotřebitele¹⁰¹ je v oblasti úvěrových smluv především spotřebitelova informovanost. Spotřebiteli musí být před uzavřením smlouvy poskytnuty informace uváděné v reklamě, předsmělní informace a smluvní informace.

Každá reklama nabádající spotřebitele k uzavření úvěrové smlouvy musí obsahovat informace týkající se; celkové výše úvěru, úrokové sazby, doby trvání úvěrové smlouvy nebo procentní sazby nákladů úvěrové smlouvy.¹⁰²

Předsmělní informace jsou spotřebiteli podávány před samotným uzavřením úvěrové smlouvy a slouží k obeznámení spotřebitele s konkurenčním prostředím na trhu s úvěrovými smlouvami. Díky těmto informacím podávaným formou tzv. „standartní evropské informace o spotřebitelském úvěru“ může spotřebitel porovnávat ceny úvěrů a uzavřít úvěrovou smlouvu se společností nabízející nejvýhodnější podmínky.¹⁰³ Na druhé straně má zase věřitel povinnost před uzavřením smlouvy posoudit úvěruschopnost spotřebitele, dle informací

⁹⁹ Pozměňovací právní úprava která je obsažena v nařízení EP a Rady (EU) 2019/1243 zakotvuje výkon přenesené pravomoci Komise, specifikované v nově vytvořeném článku 24a Směrnice 2008/48/EHS a ještě nebyla implementována do právních řádů členských zemí

¹⁰⁰ Čl. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru

¹⁰¹ Viz. Čl. 169 SFEU dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT> [cit.18/11/2020]

¹⁰² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS. Dostupné na <https://eurlex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0048> [online] 2020 [cit.18/11/2020]

¹⁰³ DVOŘÁKOVÁ I. Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi. KEY publishing s.r.o. Ostrava 2010. str. 26

z příslušných databází.¹⁰⁴ Pokud je na základě informací z příslušných databází zamítnuta žádost o poskytnutí úvěru, musí věřitel spotřebiteli poskytnout předmětné informace k nahlédnutí.

Smluvní informace se týkají především práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy do 14 dní po jejím uzavření bez uvedení důvodu, nebo možnosti úvěr předčasně splatit. Pokud se spotřebitel rozhodne úvěr předčasně celý nebo z části splatit má nárok na celkové snížení nákladů úvěru.

Nejdůležitějším ukazatelem výhodnosti úvěru je pro spotřebitele roční procentuální sazba nákladů (dále jen „RPSN“). RPSN udává procentuální podíl z dlužné částky, který musí spotřebitel zaplatit za období jednoho roku v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru. Vzorec pro výpočet RPSN je součástí přílohy I písm. e) předmětné směrnice. A právě pravidla související s tímto ukazatelem byla předmětem zkoumání v některých případech řešených v souvislosti se spotřebitelskými úvěry u SDEU. Jeden z případů, v jehož rozsudku se SDEU zabýval RPSN měl původ u našich východních sousedů, na Slovensku. Jednalo se o řízení ve věci EOS KIS Slovensko, s.r.o. proti Jánovi a Margaritě Dankovým, vedlejším účastníkem bylo Združenie na ochranu občana spotrebiteľ'a HOOS.¹⁰⁵ Předběžnou otázku k SDEU vznesl krajský soud V Prešove a týkala se výkladu čl. 4 odst. 2 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993.¹⁰⁶

Spor se týkal smlouvy o revolvingovém úvěru ve výši 30.000,- Ks¹⁰⁷, který si vzal J. Danko u Všeobecné úvěrové banky, a.s. J. Danko se dostal do prodlení svého závazku a věřitel převedl svou pohledávku na společnost EOS, která se zabývala jejich vymáháním. Společnost EOS podala na základě porušení smlouvy spotřebitelem proti němu žalobu k okresnímu soudu v Humenné, součástí žaloby byl návrh na vynesení platebního rozkazu ve výši 1.123 EUR, navýšený o úrok z prodlení ve výši 9,5%. Okresní soud návrhu společnosti EOS vyhověl a vydal požadovaný platební rozkaz proti panu Dankovi. V tomto okamžiku do sporu vstoupilo sdružení na ochranu spotřebitele jako vedlejší účastník podáním odporu, petit odporu spočíval ve zneužívajícím ujednání, kterého se měl dopustit původní

¹⁰⁴ Čl. 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru

¹⁰⁵ Rozsudek soudního dvora EU ze dne 20. září 2018 ve věci C-448/17

¹⁰⁶ Směrnice 93/13/EHS o nepřiměřených smluvních podmínkách ve spotřebitelských smlouvách

¹⁰⁷ Smlouva byla uzavřena dne 24. 10. 2005, tehdy byli na Slovensku ještě oficiální měnou slovenské koruny, v přepočtu šlo o cca 1000 Eur

kontraktor (Všeobecná úvěrová banka, a.s.) tím, že ve smlouvě neuvedl hodnotu RPSN. Odpor byl však na okresním soudu usnesením zamítnut pro nedostatek aktivní legitimace Sdružení, správním úředníkem soudu (v tzv. zkráceném řízení). Následovalo rozhodnutí nadřízeného orgánu, krajského soudu v Prešově, který rozhodnutí okresního soudu zrušil a nařídil mu provést nové jednání ve věci. Toto rozhodnutí však bylo napadeno nejvyšším státním zástupcem, kasační stížností k nejvyššímu soudu, který jeho stížnosti vyhověl, zrušil rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátil k novému projednání. V tomto novém projednání dospěl krajský soud v Prešově k podání předběžné otázky k SDEU, jelikož se domníval, že ujednání týkající se RPSN v dané smlouvě nebylo transparentní a bylo v rozporu s dobrými mravy, stejně tak jako s uvedenými ustanoveními Směrnice rady 93/13/EHS o nepřiměřených smluvních podmínkách. SDEU se jednak vypořádal s přípustností odporu podaného sdružením na ochranu Spotřebitelů „*Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, ve spojení se zásadou rovnocennosti, musí být vykládána v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava dotčená v původním řízení, která neumožňuje organizaci na ochranu spotřebitelů, aby v zájmu spotřebitele vstoupila jako vedlejší účastník do řízení o platebním rozkazu týkajícím se individuálního spotřebitele a podala proti takovému rozkazu odpor*“. Dále vyložil text směrnice 93/13/EHS jako odporující vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje, aby ve věci podaného odporu rozhodoval správní úředník soudu. Stejně tak se vypořádal i s nedostatečným vyjádřením RPSN v úvěrové smlouvě. Neuvedení RPSN a existenci pouhého matematického vzorce bez příslušných konstant vyložil jako rozhodující skutečnost, která odporuje čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13/EHS požadující, aby byly tyto informace spotřebiteli podány jasným a srozumitelným jazykem.

3.3. Smlouvy sjednané mimo obchodní prostory a smlouvy sjednané na dálku

Tyto smluvní typy byli dříve upraveny v různých směrnících (viz kapitola právní prameny ochrany spotřebitele v EU), nyní jejich platnou právní úpravu nalezneme ve Směrnici EP a Rady 2011/83/EU ze dne 25.10. 2011 o právech spotřebitelů, která je založena na principu úplné harmonizace¹⁰⁸ a poskytuje nám definice obou smluvních typů:

¹⁰⁸ Viz kapitola formulace základních pojmů

Smlouva uzavřená mimo obchodní prostory: „*jakákoli smlouva uzavřená mezi obchodníkem a spotřebitelem, která je uzavřena za současné fyzické přítomnosti obchodníka a spotřebitele v místě, které není obchodními prostorami obchodníka; pro kterou byla předložena nabídka spotřebitelem za stejných okolností; uzavřena v obchodních prostorách obchodníka nebo s použitím prostředků komunikace na dálku bezprostředně po osobním a individuálním oslovení spotřebitele na místě, které není obchodními prostorami obchodníka, za současné fyzické přítomnosti obchodníka a spotřebitele nebo uzavřena během zájezdu organizovaného obchodníkem za účelem nebo s účinkem propagace a prodeje zboží či služeb spotřebiteli*“¹⁰⁹

Smlouva uzavřená na dálku: „*jakákoli smlouva uzavřená mezi obchodníkem a spotřebitelem v rámci organizovaného systému prodeje či poskytování služeb na dálku bez současné fyzické přítomnosti obchodníka a spotřebitele s výhradním použitím jednoho nebo více prostředků komunikace na dálku až do okamžiku uzavření smlouvy, včetně tohoto okamžiku*“¹¹⁰

Spotřebitel má právo od smlouvy odstoupit do 14 dnů bez udání důvodu, vyjímaje případů, kdy se jedná o zboží, které podléhá rychlé zkáze, má krátkou trvanlivost nebo takového zboží, které bylo vyrobeno podle konkrétních požadavků spotřebitele. Mezi další důležitá pravidla stanovená pro tyto smluvní typy patří přechod rizika, upravený v čl. 20 směrnice 2011/83/EU¹¹¹ nebo povinnost obchodníka poskytnout spotřebiteli před smluvní informace před uzavřením smlouvy samé.¹¹²

¹⁰⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS> [online] 2020 [cit.18/11/2020]

¹¹⁰ Tamtéž

¹¹¹ HAVLÍK, Richard. Ochrana spotřebitele v EU při obchodování po internetu: implementace směrnic o ochraně spotřebitele 85/577/EHS (smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory) a 97/7/ES (smlouvy uzavřené na dálku) v zemích EU a změny v nové harmonizační směrnici o ochraně spotřebitele 2011/83/EU. Ostrava: Key Publishing v koedici s B.I.B.S, 2012. Monografie. str. 95

¹¹² čl. 8, odst. 4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS> [online] 2020 [cit.18/11/2020]

3.4. Nepřiměřené smluvní podmínky ve spotřebitelských smlouvách

Ochranu spotřebitele v této oblasti „obstarává“ směrnice Rady 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, jejíž znění aktualizuje čl. 32 směrnice EP a Rady 2011/83/EU o právech spotřebitelů.¹¹³

Problematika nepřiměřených podmínek ve spotřebitelských smlouvách a nutnost jejich regulace na unijní úrovni plynula především z následujících důvodů:

- a) z nezbytnosti vytvoření jednotného vnitřního trhu;
- b) z roztržitosti právní úpravy na úrovni členských států;
- c) spotřebitelské neznalosti dílčích právních úprav na úrovni členských států a efekt nedůvěry, který s sebou tato skutečnost vůči nim nese;
- d) z vůle ES povzbudit hospodářskou soutěž a větší výběr z výrobků a služeb pro občany ES jakožto spotřebitele;
- e) z vůle ES účinněji chránit své spotřebitele atd.¹¹⁴

Merit předmětné úpravy směrnice 93/13/EHS, tedy nepřiměřené smluvní podmínky jsou konkrétně vymezeny v čl. 3 a na základě jeho obsahu lze především říct, že: nepřiměřenou smluvní podmínkou se rozumí každá, která způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran smlouvy v neprospěch spotřebitele.¹¹⁵ Demonstrativní seznam sedmnácti nepřiměřených smluvních podmínek je potom obsažen v příloze směrnice.

Směrnice je opět považována za „minimální standart“ ochrany spotřebitele a členskými zeměmi je ponechána možnost případné tvrdší regulace ve věcech souvisejících s nepřiměřenými ustanoveními ve smlouvách. Směrnice byla také přijata jako prostředek, jehož účelem je napomoci dosažení nejvyššího stupně ochrany spotřebitele.

3.4.1. Judikatura SDEU k nepřiměřeným smluvním podmínkám

Jedním ze známějších případů, které řešil SDEU v souvislosti s nepřiměřenými smluvními podmínkami ve smyslu znění směrnice 93/13/EHS byl případ předběžné otázky podané maďarským soudem ve věci Pannon vs. Győrfi¹¹⁶ týkající se plnění z telefonní účastnické smlouvy. Paní Sustikné Győrfi uzavřela se

¹¹³ Čl. 32 směrnice EP a Rady 2011/83/EU vkládá do Směrnice 93/13/EHS nový článek 8a, týkající se ohlašovací povinnosti členských států vůči komisi ve stanovených případech

¹¹⁴ Text předmluvy Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách

¹¹⁵ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, čl. 3

¹¹⁶ Rozsudek SDEU ze dne 4. června 2009 ve věci C-243-088

společností Pannon GSM ZRT. smlouvu jejíž předmětem bylo poskytování telekomunikačních služeb. Součástí této smlouvy bylo přijetí smluvních podmínek, které obsahovali klauzuli stanovující jako příslušný k řešení případných sporů soud podle sídla společnosti Pannon. Sustikné Győrfi se dostala do prodlení s placením svých závazků vůči společnosti. Společnost Pannon následně reagovala podáním návrhu na vydání platebního rozkazu k soudu příslušnému podle svého sídla, proti kterému paní Győrfi podala odpor. Soud následně při projednávání této věci narazil na pochybnosti o své příslušnosti, jelikož se v jeho obvodu nenacházelo bydliště spotřebitelky. Soud tedy podal k SDEU předběžné otázky. První z nich se týkala výkladu ustanovení čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13/EHS, konkrétně toho, zda je nutné, aby se spotřebitel vůči nepřiměřeným podmínkám přímo aktivně bránil. Druhá otázka přímo navazovala na tu první a týkala se cíle směrnice: je nutné, aby soud z vlastní iniciativy zkoumal přítomnost zneužívající klauzule v ustanoveních obsažených ve smluvních podmínkách, nebo je k jejich přezkoumání nutno obdržet konkrétní návrh ze strany spotřebitele? SDEU rozhodl, že: „*Článek 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládán v tom smyslu, že spotřebitel není zneužívající smluvní klauzuli vázán a že v tomto ohledu není nezbytné, aby tuto klauzuli nejprve úspěšně napadl*“¹¹⁷ Dále uložil vnitrostátním soudům povinnost přezkumu přiměřenosti smluvních podmínek, pokud mají k dispozici informace o právním a skutkovém stavu, které jsou pro tyto účely nezbytné.

3.5. Nekalé obchodní praktiky

Jako obchodní praktiku označujeme podle Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES jakékoli „*jednání, opomenutí, chování nebo prohlášení, obchodní komunikace včetně reklamy a uvedení na trh ze strany obchodníka přímo související s propagací, prodejem nebo dodáním produktu spotřebiteli*“¹¹⁸

¹¹⁷ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 4. června 2009. Věc C-243/08. Dostupné na <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=74812&pageIndex=0&doclang=cs&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4158762> [online] 2020 [cit.18/11/2020]

¹¹⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES, čl. 2. písm. d) „obchodními praktikami vůči spotřebiteli“ (dále také jen „obchodní praktiky“) jednání, opomenutí, chování nebo prohlášení, obchodní komunikace včetně reklamy a uvedení na trh ze strany obchodníka přímo související s propagací, prodejem nebo dodáním produktu spotřebiteli. Dostupné na <https://eurlex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005L0029> [online] 2020 [cit.8/11/2020]

Naopak za nekalou, označujeme obchodní praktiku, pokud;

a) „je v rozporu s požadavky náležité profesionální péče

a

b) *podstatně narušuje nebo je schopná podstatně narušit ekonomické chování průměrného spotřebitele, který je jejím působení vystaven nebo kterému je určena, nebo průměrného člena skupiny, pokud se obchodní praktika zaměřuje na určitou skupinu spotřebitelů, ve vztahu k danému produktu.*“¹¹⁹

Důvodem pro přijetí směrnice na ochranu spotřebitelů proti nekalým obchodním praktikám, byla ochrana ekonomických zájmů spotřebitele. Jedná se o obecný horizontální rámec, který se neomezuje pouze na specifické oblasti hospodářské činnosti.

Cílem ochrany spotřebitele před nekalými obchodními praktikami je dosáhnout optimálního prostředí na trhu jak na straně spotřebitele, tak na straně obchodníků, dosáhnout takového prostředí, které nebude nespravedlivě ovlivňovat názory a nákupy spotřebitelů ani poptávku po zboží ostatních obchodníků.

Nekalé obchodní praktiky se nadále dělí na klamavé obchodní praktiky a agresivní obchodní praktiky.¹²⁰

3.5.1. Klamavé obchodní praktiky

Obchodní praktika je považována za klamavou, pokud obsahuje nesprávné informace, a je tedy nepravdivá, nebo pokud jakýmkoli způsobem, včetně celkového předvedení, uvádí nebo je schopná uvést průměrného spotřebitele v omyl ve vztahu k jednomu nebo k více bodům uvedeným v čl. 6. směrnice 2005/29/ES i když informace jsou věcně správné.¹²¹

Klamavé opomenutí

„Za klamavé opomenutí je považováno, pokud obchodník závažně informace uvedené v odstavci 1 zatají nebo poskytne nejasným, nesrozumitelným

¹¹⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES, čl. 5. odst. 2 písm. a) a b) Dostupné na <https://eurlex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005L0029> [online] 2020 [cit.8/11/2020]

¹²⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES, čl. 5. odst. 4 Dostupné na <https://eurlex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005L0029> – blíže popsány autorem v kapitole Právní úprava spotřebitelských smluv [online] 2020 [cit.10/11/2020]

¹²¹ Čl. 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES, o nekalých obchodních praktikách.

*nebo dvojnásobným způsobem nebo v nevhodný čas vzhledem k okolnostem popsaným v uvedeném odstavci anebo neuvede obchodní záměr obchodní praktiky, není-li patrný ze souvislosti a pokud to v obou případech vede nebo může vést k rozhodnutí spotřebitele o obchodní transakci, které by jinak neučinil.*¹²²

Agresivní obchodní praktiky

*„Obchodní praktika je považována za agresivní, pokud ve svých věcných souvislostech a s přihlédnutím ke všem jejím rysům a okolnostem obtěžováním, donucováním včetně použití fyzické síly nebo nepatřičným ovlivňováním výrazně zhoršuje nebo může výrazně zhoršit svobodnou volbu nebo chování průměrného spotřebitele ve vztahu k produktu, čímž způsobí nebo může způsobit, že spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil.*¹²³ Při určení zda se jedná o použití obtěžování, donucování nebo nepatřičného ovlivňování se berou v úvahu okolnosti stanovené čl. 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES, o nekalých obchodních praktikách.

3.5.2. Tzv. černá listina nekalých obchodních praktik

Konkrétní nejzávažnější nekalé obchodní praktiky mají svůj seznam. Jedná se o 23 klamavých obchodních praktik a 8 agresivních obchodních praktik, které jsou definovány a jejichž výčet je uveden v příloze směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES, o nekalých obchodních praktikách. Obchodní praktiky obsažené v tomto seznamu jsou považovány za nekalé v tom smyslu, že není třeba provádět další důkazy o jejich zavádějícím, agresivním nebo jinak nespravedlivém charakteru.¹²⁴

3.5.3. Nekalé obchodní praktiky vzniklé v souvislosti s hrozbou nákazy nemocí COVID – 19

V souvislosti se začínající pandemií Koronaviru zveřejnila dne 20. března 2020 Evropská komise informace týkající se nekalých obchodních praktik užívaných některými obchodníky v rámci EU, a to zejména v případě výrobků nabízených prostřednictvím online platform. Evropská komise a příslušné dozorcí

¹²² Čl. 7 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES, o nekalých obchodních praktikách

¹²³ Čl. 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES, o nekalých obchodních praktikách

¹²⁴ PŘÍLOHA I. ke Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES. Dostupné na <https://eurlex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005L0029> [online] 2020 [cit.18/11/2020]

orgány tedy zaujali Společnou pozici (CPC spolupráce) k potírání nekalých obchodních praktik v souvislosti s hrozbou nákazy nemocí Covid-19.¹²⁵

Na internetových doménách se začaly šířit nekalé obchodní praktiky založené na obavě spotřebitelů z pandemie, tyto praktiky směřovali především k prodeji ochranných lékařských prostředků jako jsou např. detergenty, masky atd. které se navenek tvářili jako, že umí zabránit nákaze, opak byl však často pravdou.¹²⁶

V dokumentu nazvaném *Common position of CPC authorities, Stopping scams and tackling unfair business practices on online platforms in the context of the Coronavirus outbreak in the EU*, jsou uvedeny příklady nekalých obchodních praktik, kterých se prodejci dopouštěli a na které by si měli spotřebitelé dávat pozor. Vedle toho jsou zde také uvedeny povinnosti poskytovatelů online služeb, online platforem, poskytovatelů hostingových služeb a informace týkající se pravomocí a aktivit orgánů chránících práva spotřebitelů.

Konkrétně si spotřebitele mají dávat pozor především na sdělení nebo nabídky, které obsahují:

- a) odkazy na samozvané zdravotnické pracovníky, lékaře, nebo jiné zdroje, které nejsou oficiální, pokud uvádějí, že jejich výrobek je schopen léčit, nebo bránit infekci novým druhem koronaviru;
- b) vyobrazení nebo text který ať už výslovně či implicitně naznačuje, že nabízený výrobek je schopen předcházet infekci, nebo léčit COVID-19;¹²⁷
- c) tvrzení vyvolávající nutnost okamžité koupě z důvodu nedostatku, tedy formulace typu „k dispozici pouze 24h“, nebo „mizí rychle“ atd;
- d) ale také tvrzení týkající se zavádějících tržních podmínek jako např: „nejnižší cena na trhu“; nebo „jediný produkt, který dokáže vyléčit nový druh koronaviru“;

¹²⁵ Document - Common position of CPC authorities, *Stopping scams and tackling unfair business practices on online platforms in the context of the Coronavirus outbreak in the EU* dostupné na https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/live_work_travel_in_the_eu/consumers/documents/cpc_common_position_covid19.pdf [online] 2020 [cit.20/12/2020]

¹²⁶ Dostupné z https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/scams-related-covid-19_en

¹²⁷ Taková tvrzení jsou v rozporu s články 5 a 6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES, o nekalých obchodních praktikách, které zakazují klamání o hlavních vlastnostech výrobku, ve spojení s bodem č. 17 přílohy I (tj. "černá listina"), který za všech okolností zakazuje nepravdivá tvrzení, že výrobek je schopen léčit onemocnění, v tomto případě COVID-19.

- e) a dále také cenu, která může být nezdědka kdy mnohem vyšší, než je cena obvyklá.¹²⁸

3.6. Klamavá a srovnávací reklama

Oblast klamavé a srovnávací reklamy je upravena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES o klamavé a srovnávací reklamě. Klamavou reklamu definuje tento právní předpis jako reklamu, která „*jakýmkoli způsobem, včetně předvedení, klame nebo pravděpodobně může klamat osoby, kterým je určena nebo které zasáhne, a která pro svůj klamavý charakter pravděpodobně ovlivní jejich ekonomické chování, nebo která z těchto důvodů poškodí nebo může poškodit jiného soutěžitele*“¹²⁹

Jestli se jedná o klamavou reklamu zjistíme při aplikaci kritérií obsažených v čl. 3 Směrnice o klamavé a srovnávací reklamě, konkrétně podle:

- a) charakteristiky zboží a služeb;
- b) ceny a podmínek dodání zboží a služeb;
- c) charakteristiky zadavatele reklamy.

Srovnávací reklamu definujeme jako reklamu, která „*výslovně nebo nepřímo označuje soutěžitele nebo zboží či služby nabízené soutěžitelem*.“¹³⁰

Srovnávací reklama je dovolena za předpokladu splnění podmínek stanovených v 8 bodech z nichž se skládá čl. 4 směrnice.¹³¹

3.7. Ochrana spotřebitele a jeho práva

3.7.1. Ochrana spotřebitele při cestování

Obecně rozdělujeme ochranu spotřebitelů při cestování do čtyř skupin; práva cestujících v autobusové a autokarové dopravě, práva cestujících v lodní dopravě, práva cestujících v železniční dopravě a práva cestujících v letecké dopravě.¹³²

¹²⁸ tamtéž

¹²⁹ Čl. 2 písm. b Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/114/ES, o klamavé a srovnávací reklamě. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0114> [online] 2020 [cit.20/12/2020]

¹³⁰ Čl. 2 písm. c Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/114/ES, o klamavé a srovnávací reklamě. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0114> [online] 2020 [cit.20/12/2020]

¹³¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES o klamavé a srovnávací reklamě, čl. 4. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32006L0114> [online] 2020 [cit.20/12/2020]

¹³² Dostupné na https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/index_cs.htm [online] 2020 [cit.20/12/2020]

Práva cestujících v letecké dopravě

Práva se vztahují na všechny lety v rámci území EU, stejně tak jako na všechny evropské společnosti i společnosti z jiných zemí jejichž lety směřují z/do EU. Dále se práva cestujících vztahují na služby, které jim měly být poskytnuty, ale nebyli a souviseli s letem.

Existuje několik sekundárních unijních právních pramenů upravujících různá pravidla související s tímto tržním segmentem. Mezi nejdůležitější řadíme následující:

- a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 upravující vztahy mezi leteckým dopravcem z EU a cestujícími přilétajícími, či odlétajícími z EU. Konkrétně upravuje oblast práva na náhradu škody, právo na poskytnutí péče, změnu cestovní třídy aj.¹³³
- b) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006, o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace v letecké dopravě, předmětem úpravy tohoto nařízení je režim přepravy osob, které vyžadují „zvláštní zacházení“ mimo jiné v situacích, za kterých lze odmítnout jejich přepravu a kdy je naopak přepravní společnost povinna jejich přepravení vyhovět.¹³⁴

Dále oblast letecké přepravy upravuje např: nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 889/2002, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2027/97 o odpovědnosti leteckého dopravce v případě nehod a sdělení Komise, které obsahuje pokyny pro výklad nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004, které stanoví společná pravidla způsobu odškodnění a pomoci cestujícím v letecké dopravě, v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů.

¹³³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/?qid=1476179175834&uri=CELEX:32004R0261>

¹³⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006 ze dne 5. července 2006, o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace v letecké dopravě. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32006R1107> [online] 2020 [cit.20/12/2020]

Práva cestujících v Železniční dopravě

Právní úprava této oblasti přepravy je o poznání méně diverzifikovaná oproti dopravě letecké, všechna důležitá pravidla související s tímto způsobem přepravy cestujících a jejich práv nalezneme v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční dopravě. Nařízení se vztahuje na všechny licencované společnosti¹³⁵. Každý licencovaný podnik musí být pojištěn, vzhledem ke své zodpovědnosti za přepravované osoby a jejich zavazadla pro případ, že by došlo ke vzniku škody, kterou by bylo nutné cestujícímu nahradit. Nařízení dále upravuje podmínky platné v případě zpoždění odjezdu vlaku nebo způsoby přepravy osob se zdravotním postižením, či sníženou pohyblivostí.¹³⁶

Práva cestujících v autokarové dopravě

Hlavním předpisem této oblasti přepravy je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004. Mezi nejdůležitější pravidla, která zmíněný předpis obsahuje patří především; zákaz diskriminace při koupi jízdenky ze zahraničí nebo kvůli státní příslušnosti. Předpis se vztahuje na všechny cestující autokarové nebo autobusové dopravy u tras delších než 250 km, kdy se cílové místo nachází na území členského státu EU.

Cestující má podle předmětného nařízení právo na náhradu škody v případě, že dopravce cestujícího zraní, nebo mu poškodí, či ztratí zavazadlo při přepravě. Nalezneme zde také pravidla pro přepravu osob se sníženou pohyblivostí a další.¹³⁷

Práva cestujících v lodní dopravě

Právní úprava se opírá o jeden hlavní předpis upravující všechny důležité oblasti související s přepravou osob tímto způsobem. Objevují se zde kombinovaně prvky jako v autobusové a autokarové dopravě jako jsou např: zákazy diskriminace cestujících na základě státní příslušnosti, ale také prvky z dopravy železniční,

¹³⁵ Podle směrnice Rady 95/18/ES o vydávání licencí železničním podnikům

¹³⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční dopravě. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32007R1371> [online] 2020 [cit.20/12/2020]

¹³⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004. Dostupné na <https://eurlex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32011R0181> [online] 2020 [cit.30/1/2021]

jakými jsou např. podmínky pro vyplacení náhrady škody v případě pozdního vyplutí atd.¹³⁸

3.7.2. Ochrana osobních údajů spotřebitelů

Ochrana osobních údajů je od 25. 5. 2018 upravena nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES. Úprava je známá pod zkratkou GDPR (General Data Protection Regulation) a je považována za velice komplexní.¹³⁹ Úprava obsahuje definici osobních údajů a s nimi souvisejícími pojmy, jako je např. identifikovatelnost FO, nalezneme zde navíc také určení způsobu, jak zpracovávat a uchovávat osobní údaje.¹⁴⁰ Aby mohli být osobní údaje vůbec korektně a transparentně zpracovávány musí s jejich zpracováním jedinec nejdříve osobně souhlasit (souhlas musí být prokazatelný). Kromě „běžných údajů“, které se uvádí např. při koupi letenky nebo nákupu na internetu, jako je datum narození, rodné číslo, bydliště, rodinný stav atd. reguluje GDPR také osobní údaje týkající se rasy nebo náboženského vyznání, tyto podléhají speciálnímu režimu. Nařízení zde může stanovit, že i v případě vydání souhlasu spotřebitelem nesmí být takovéto informace za účelem identifikace osoby zpracovávány. Subjekt, který dal souhlas se zpracováním osobních údajů má právo na opravu či výmaz těchto údajů, pokud o něj požádá. Nařízení také upravuje zvláštní způsoby uchovávání těchto informací, či hlášení jejich úniku.¹⁴¹

3.7.3. Právo na náhradu škody

Jedná se o jedno z nejzákladnějších a nejstarších práv spotřebitelů. Prvně bylo představeno v předběžném programu EHS na ochranu spotřebitele roku 1975. V rámci revize spotřebitelského *acquis* roku 2008 se touto problematikou zabývala Zelená kniha o kolektivním odškodnění spotřebitelů.¹⁴² Kolektivní odškodnění

¹³⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1177/2010 o právech cestujících při cestování po moři a na vnitrozemských vodních cestách a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32010R1177> [online] 2020 [cit.30/1/2021]

¹³⁹ Dostupné na <https://www.gdpr.cz/gdpr/co-je-gdpr/> [online] 2020 [cit.30/1/2021]

¹⁴⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

¹⁴¹ Tamtéž [online] 2020 [cit.30/1/2021]

¹⁴² Dostupné na <https://www.mpo.cz/dokument60316.html> [online] 2020 [cit.30/1/2021]

spotřebitelů se týká zejména oblastí finančních služeb, práv cestujících nebo telekomunikace a je upraveno několika sekundárními evropskými předpisy.¹⁴³

V této oblasti se také uplatňuje vliv organizací zabývajících se ochranou spotřebitele, které pomáhají spotřebitelům s vymáháním náhrad.¹⁴⁴

V roce 2018 byl schválen legislativní balíček jehož součástí byla i úprava oblasti kolektivního vymáhání práv spotřebitelů. Cílem směrnice, která byla součástí balíčku a řeší hromadné nároky na náhradu škody je usnadnění přístupu spotřebitelů k odškodnění za újmu způsobenou obchodníky. Řešením má být provázanost problematiky se soudním řízením, kdy by soud mohl rozhodovat o zastavení protiprávního jednání vůči spotřebitelům.¹⁴⁵

3.7.4. Informovanost spotřebitele, právo na vzdělání a právo se sdružovat

V rámci vývoje právní úpravy ochrany spotřebitele byl již od počátku kladen důraz na informovanost spotřebitele. Spotřebiteli by mělo být dovoleno obstarat si objektivní informace o trhu na němž se pohybuje, stejně tak jako o zboží, které kupuje a tyto informace mu musí být poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem. Informovanost spotřebitele je také součástí toho, čemu říkáme vyšší stupeň ochrany spotřebitele.¹⁴⁶ Hlavní impuls k rozvoji této oblasti dala Amsterodamská smlouva.¹⁴⁷

Způsob poskytování informací spotřebitelům pak upravuje např: nařízení EP a Rady (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům nebo směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu, právní předpisy upravující práva cestujících, klamavou reklamu a další.

Informovanost i vzdělávání spotřebitelů mají z velké části na starost vládní i nevládní instituce na ochranu spotřebitele, které budu blíže popisovat v následující kapitole č. 4 týkající se orgánů a organizací působících na ochranu spotřebitelů. Vzdělávání spotřebitelů probíhá především srozumitelnými sděleními, poskytování informací o probíhajících a účinných legislativních opatřeních týkajících se práv

¹⁴³ Jako je například směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky, nebo nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91

¹⁴⁴ Bližší informace v kapitole č. 4 rgány a organizace působící ve prospěch spotřebitele

¹⁴⁵ Dostupné na <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/eu-a-spotrebite/aktuality-z-eu/novy-balicek-legislativnich-opatreni-a-priorit-v-oblasti-ochrany-spotrebitele-zverejneny-evropskou-komisi--236151/> [online] 2020 [cit.30/1/2021]

¹⁴⁶ Viz. Článek 169 odst. 1 SFEU

¹⁴⁷ Viz. kapitola 1.2. Vývoj ochrany spotřebitele

spotřebitelů nebo provádění různých výzkumů mezi spotřebiteli. Instituce na ochranu spotřebitele také pomáhají zajišťovat jeho právo sdružovat se.

3.8. Spolupráce unijních orgánů a orgánů členských států při ochraně spotřebitelských práv

Podle pravidel stanovených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2394 ze dne 12. prosince 2017 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými¹⁴⁸ pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů a o zrušení nařízení (ES) č. 2006/2004 si každý členský stát určí jeden nebo více orgánů příslušných k vymáhání a dodržování právních předpisů EU, týkajících se ochrany spotřebitele a tzv. Ústřední styčný úřad (ÚSÚ)¹⁴⁹. Ústřední styčný úřad je přímo odpovědný za dodržování a uplatňování tohoto nařízení. Členské státy jsou povinny poskytnout svým příslušným orgánům a ÚSÚ dostatečné zdroje a pravomoci k výkonu tohoto nařízení, včetně donucovacích opatření v souladu s vnitrostátním právním řádem.¹⁵⁰¹⁵¹ Konkrétní seznam pravomocí těchto orgánů je potom uveden v odst. 3, 4, 6, 7 čl. 9, způsob jejich výkonu potom v čl. 10 nařízení 2017/2394. Nařízení rozeznává spolupráci při ochraně spotřebitele proti protiprávnímu jednání, rozsáhlému protiprávnímu jednání a rozsáhlému protiprávnímu jednání s unijním prvkem.¹⁵²

3.8.1. Proces vzájemné pomoci

Vznikne-li domněnka protiprávního jednání, které by způsobilo újmu na straně spotřebitele, dožádá si příslušný orgán (dožadující) od dožádaného orgánu všechny relevantní informace. Dožádaný orgán je povinen poskytnout příslušnému orgánu tyto informace ve lhůtě do 30 dnů od podání žádosti, nebylo-li dohodnuto jinak. Předmětem žádosti může být kromě předání informací, také provedení donucovacího opatření směřujícího k ukončení protiprávního jednání k újmě spotřebitele, nebo jiná tzv. vzájemná pomoc. Dožádaný orgán může také žádost o vzájemnou pomoc odmítnout, musí k tomu však mít relevantní důvod.¹⁵³

¹⁴⁸ U nás je jich 23 po zapracování nařízení 2017/2394 do vnitrostátního právního řádu, konk. §24d Zákona č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele

¹⁴⁹ U nás je ÚSÚ Ministerstvo průmyslu a obchodu po zapracování nařízení 2017/2394 do vnitrostátního právního řádu, konk. §24d Zákona č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele

¹⁵⁰ Čl. 1 a čl. 4 Nařízení 2017/2394

¹⁵¹ Pozn. Příslušný orgán bývá také označován jako „přikazující orgán“

¹⁵² Vymezení jednotlivých jednání je dostupné v Čl. 3 nařízení 2017/2394

¹⁵³ Čl. 11- 14 Nařízení 2017/2394

3.8.2. Koordinované vyšetřování

Existuje-li důvodné podezření, že protiprávní jednání je rozsáhlé, nebo rozsáhlé s unijním rozměrem¹⁵⁴, vzniká za účelem jeho potírání koordinované vyšetřování vydáním Varování¹⁵⁵. Varování pochází buď od příslušného orgánu, který odhalil toto jednání, nebo od konkrétního sdružení spotřebitelů, či spotřebitelské organizace aj. svěří-li jim členský stát na jehož území působí tuto pravomoc.¹⁵⁶ Proces koordinovaného vyšetřování začíná obeznámením všech ÚSÚ, které jsou příslušným protiprávním jednáním dotčeny¹⁵⁷, příslušné orgány mezi sebou vyberou koordinátora, který řídí postup vyšetřování.¹⁵⁸¹⁵⁹

„Příslušné orgány dotčené koordinovaným postupem zajistí, aby vyšetřování a kontroly probíhaly účinně, efektivně a koordinovaně. Usilují o to, aby vyšetřování a kontroly prováděly souběžně a aby v míře, v níž to dovoluje vnitrostátní procesní právo, prováděly předběžná opatření.“¹⁶⁰

S informacemi, které příslušné orgány shromáždí během vyšetřování je nakládáno jako s důvěrnými a pokud se týkají obchodních zájmů FO nebo PO mohou být také součástí obchodního tajemství či duševního vlastnictví. Informace smějí být užity pouze k zajištění souladu s právními předpisy Unie na ochranu zájmů spotřebitelů.¹⁶¹ Veškerá komunikace mezi příslušnými orgány, ÚSÚ a Komisí je uchovávána v elektronické databázi¹⁶², kde se také zveřejňují varování, či externí varování od spotřebitelských organizací aj., urychluje se tak zahájení vyšetřování a efektivní postihování viníků.

Cílem koordinovaného vyšetření je ukončení nebo zakázání všech rozsáhlých protiprávních jednání a rozsáhlých protiprávních jednání s unijním rozměrem.

¹⁵⁴ „rozsáhlé protiprávní jednání, které poškodilo, poškozuje nebo může poškodit společné zájmy spotřebitelů alespoň ve dvou třetinách členských států představujících společně alespoň dvě třetiny celkového počtu obyvatel Unie“ Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02017R2394-20181203> [online] 2020 [cit.30/1/2021]

¹⁵⁵ Definiční znaky varování jsou popsány v Čl. 26 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2394 ze dne 12. prosince 2017 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů a o zrušení nařízení (ES) č. 2006/2004 dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R2394> [online] 2020 [cit.3/1/2021]

¹⁵⁶ Čl. 27 nařízení 2017/2394

¹⁵⁷ Čl. 17 odst. 3 nařízení 2017/2394

¹⁵⁸ Pokud nejsou příslušné orgány schopné vybrat koordinátora, převezme jeho úlohu Komise

¹⁵⁹ Čl. 23 nařízení 2017/2394

¹⁶⁰ Čl. 19 odst. 1 nařízení 2017/2394

¹⁶¹ Čl. 33 nařízení 2017/2394

¹⁶² Čl. 35 nařízení 2017/2394

3.9. Příslušnost soudu a určení rozhodného práva ve sporech ze spotřebitelských smluv

3.9.1. Příslušnost soudu ve sporech týkajících se spotřebitelských smluv

Příslušnost soudu ve věcech týkajících se spotřebitelských smluv je další důležitou oblastí právní úpravy, pokud se jedná o řešení sporů z nich vzniklých. Příslušnost soudu v těchto sporech se určuje podle nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, známé pod názvem Brusel I bis, konkrétně z režimu založeném v jeho oddílu IV. Příslušnost soudu se dle tohoto nařízení určuje u spotřebitelských smluv týkajících se; koupě nemovitých věcí na splátky; půjček návratných ve splátkách nebo jiných úvěrových obchodů určených k financování koupě movitých věcí a dalších viz následující podkapitoly.

Koupě nemovitých věcí na splátky

Nařízení Brusel I bis nám ve svém oddílu IV, čl. 17 nabízí tři různé kategorie spotřebitelských smluv podle aplikačních kritérií. Prvním smluvním typem je „*koupě nemovitých věcí na splátky*“. Evropský soudní dvůr tento typ smlouvy poprvé interpretoval ve věci Bertnand¹⁶³. Konkrétně tento druh definuje jako: „*transakce, ve které je kupní cena vyrovnávána cestou několika plateb nebo kde existuje vztah k úvěrové smlouvě za účelem financování této transakce*“.

Definice pojmu z čl. 17 písm. a) nařízení Brusel I bis, byla ještě následně zúžena o dohody, ve kterých je převedeno vlastnické právo kupujícímu před zaplacením kupní ceny. SDEU tak učinil ve věci Hanse-Hermanns Mietzehe¹⁶⁴.

Půjčky návratné ve splátkách nebo jiné úvěrové obchody určené k financování koupě movitých věcí

Druhý vymezený smluvní typ je podle čl. 17 písm. b): „*půjčka návratná ve splátkách nebo jiný úvěrový obchod určený k financování koupě takových movitých věcí*“. Naše akademická sféra je také označuje jako: „*smlouvy, kdy za zboží neplatí*“.

¹⁶³ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 21. června 1978 ve věci C-150/77.

¹⁶⁴ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 27. 4. 1999 ve věci C-99/96.

¹⁶⁵ Ve věci šlo o závazek podnikatele vyrobit zboží na základě standartního modelu, na kterém jsou provedeny různé druhy modifikací.

přímo spotřebitel, ale od něj odlišná třetí osoba“.¹⁶⁶ Třetí osobou rozumíme osobu, která poskytne spotřebiteli úvěr, spotřebitel se jí zavazuje tento úvěr, který je vázaný přímo a jedině na financování koupi movité věci splatit.¹⁶⁷

Třetí smluvní typ podle nařízení Brusel I bis

Třetím „zbytkovým“ smluvním typem jsou: *„smlouvy uzavřené s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.“* Do této kategorie můžeme podřadit všechny ostatní typy spotřebitelských smluv.¹⁶⁸ Oproti předchozím dvěma smluvním typům obsahuje tato skupina smluv teritoriální kritérium spočívající v navázání provozování činnosti podnikatele na území členského státu.

U výše stanovených druhů smluv se uplatňují následující pravidla k podávání žalob u soudů členských států EU:

- a) *Spotřebitel může podat žalobu proti smluvnímu partnerovi buď u soudů členského státu, v němž má tento smluvní partner bydliště, nebo, bez ohledu na bydliště druhé strany, u soudu místa, kde má bydliště spotřebitel.*
- b) *Smluvní partner může podat žalobu proti spotřebiteli pouze u soudů členského státu, v němž má spotřebitel bydliště.*
- c) *Těmito ustanoveními není dotčeno právo podat vzájemnou žalobu u soudu, u něhož byla podle tohoto oddílu podána původní žaloba.*¹⁶⁹

Od výše vymezených pravidel týkajících se podávání žalob u soudů členských států EU je možné se odchýlit pouze dohodou;

- a) *uzavřenou po vzniku sporu;*
- b) *umožňující spotřebiteli zahájit řízení u jiných soudů než těch, které jsou uvedeny v tomto oddíle, nebo*

¹⁶⁶ CHLEBCOVÁ, Radka. Ochrana spotřebitele v evropském mezinárodním právu soukromém. is.muni.cz [online]. s. 19. [cit. 30.05.2019].

¹⁶⁷ Report on the Convention on the Association of the Kingdom of Denmark, Ireland and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters and to the Protocol on its interpretation by the Court of Justice. In: aei.pitt.edu [online]. [cit. 22.02/2021]. (Schlosserova zpráva)

¹⁶⁸ KYSELOVSKÁ, Tereza et al. Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti: (analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel I bis), Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 192

¹⁶⁹ NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění) (Brusel I bis), čl. 18 dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32012R1215> [online] 2020 [cit.3/1/2021]

c) *uzavřenou mezi spotřebitelem a jeho smluvním partnerem, kteří mají v době uzavření smlouvy bydliště nebo obvyklý pobyt v téže členské státě, jestliže tato dohoda zakládá příslušnost soudů tohoto členského státu, ledaže by taková dohoda nebyla podle práva tohoto členského státu přípustná*¹⁷⁰

Přednost před ustanoveními čl. 17 nařízení Brusel I bis mají ustanovení o výlučné příslušnosti. Bez ohledu na bydliště stran jsou určeny příslušné soudy členského státu v řízeních jejichž předmětem je nájem nemovitosti nebo věcná práva k nemovitostem na území onoho členského státu.¹⁷¹ Výjimkou z tohoto omezení jsou dohody o timesharingu, v případech, kdy je nájemcem fyzická osoba a nájemce i pronajímatel mají bydliště ve stejném členském státě.¹⁷² Timesharingové dohody mohou podléhat jistým procesním zvýhodněním podle ustanovení čl. 24 odst. nařízení Brusel I bis, dovolá-li se jich fyzická osoba. Zvýhodnění se vážou na soudem definovaný okruh otázek.¹⁷³ Z působnosti procesního režimu spotřebitelských smluv jsou potom vyloučeny přepravní smlouvy, kromě typů ve kterých je poskytnuta kombinace dopravy a ubytování v ceně.¹⁷⁴ Do procesního režimu spotřebitelských smluv dále nepatří ani dohody o přepravě osob, či věcí,¹⁷⁵ vyjma smluv o zájezdu podléhajících režimu stanoveném ve směrnici upravující souborné cestovní služby.¹⁷⁶¹⁷⁷ Výlučka jediného smluvního typu však zároveň neznamená, že se za spotřebitelské smlouvy budou považovat jakékoli dohody o poskytování služeb.

Dále lze na základě systematiky nařízení Brusel I bis vyloučit ze spotřebitelských smluv také smluvní typy spadající do režimu chráněných dohod, jakými jsou pojistné smlouvy nebo individuální pracovní dohody ve smyslu oddílů 3 a 5 nařízení Brusel I bis, a to i v případě, že by pojištěný naplňoval znaky

¹⁷⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepřacované znění) (Brusel I bis), čl. 19 dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32012R1215> [online] 2020 [cit.3/1/2021]

¹⁷¹ Článek 24 odst. 1 nařízení Brusel I bis

¹⁷² *tamtéž*

¹⁷³ Jedná se o okruhy určení rozsahu, obsahu, existence vlastnického práva či existenci jiného věcného práva svědčící držitelé. Srov. Rozsudek SDEU ve věci C-115/88, bod 11

¹⁷⁴ Odst. 3 článku 17 nařízení Brusel I bis

¹⁷⁵ HARTLEY, 2017, *op.cit.*, s. 199

¹⁷⁶ Rozsudek SDEU ve spojené věci C-585/08 a C-144/09, bod 36

¹⁷⁷ Tato směrnice rozšířila vlastní působnost i na kombinace zmíněných služeb s nájmem vozidla k jehož provozu je nutné být držitelem oprávnění řídicího průkazu kategorie A

spotřebitele.¹⁷⁸ Je však vyžadována domicilace pojištěnce v členském státě EU¹⁷⁹, není-li tato podmínka splněna lze aplikovat režim zvýhodnění jako u spotřebitelských smluv,¹⁸⁰ v rozsahu stanoveném v ustanovení čl. 17 odst. c) nařízení Brusel I bis. Pracovní dohody jsou pojmově neslučitelné se spotřebitelskými smlouvami jelikož slabším smluvní strana nenaplňuje znaky spotřebitele.¹⁸¹

3.9.2. Určení rozhodného práva pro řešení sporů ze smluvních závazkových vztahů

Rozhodné právo pro řešení smluvních závazkových vztahů, tedy i spotřebitelských smluv plyne z tzv. kolizního režimu, který předpokládá pro svoji aplikaci nutnost uzavření spotřebitelské smlouvy s takovým podnikatelem, který svou činnost provozuje nebo zaměřuje na členský stát, či několik členských států včetně toho v němž má spotřebitel obvyklé bydliště. Aplikační kritérium rozhodného práva se v tomto případě shoduje s určováním příslušného soudu podle čl. 17 odst. 1 písm. c) nařízení Brusel I bis. Pokud by to tak nebylo, pak by příslušnost soudu, který by v případném sporu rozhodoval byla určována na základě obvyklého bydliště spotřebitele, kdežto rozhodné právo podle státu, v němž bylo ze smlouvy plněno.¹⁸² Docházelo by potom k absurdním situacím, kdy by příslušný vnitrostátní soud rozhodoval na základě jemu neznámé legislativy.¹⁸³

Hlavním právním předpisem kolizního režimu spotřebitelských smluv je nařízení Řím I¹⁸⁴, kde shodně jako v nařízení Brusel I bis platí, že za spotřebitelskou smlouvu nebude považována každá smlouva uzavřená se spotřebitelem.¹⁸⁵

Stejně tak platí shodné podmínky pro ostatní režimy chráněných smluv, tedy smluv přepravních, pojistných, či individuálních pracovních smluv.¹⁸⁶ Výjimkou jsou dohody týkající se souborných cestovních služeb, které se za přepravní dohody

¹⁷⁸ Schlosserova zpráva, odst. 156

¹⁷⁹ Článek 11 nařízení Brusel I bis vyžaduje alespoň domicilaci pobočky, provozovny či jiného zastoupení na území členského státu EU

¹⁸⁰ HARTLEY, 2017, op.cit., s. 176

¹⁸¹ Srov. definiční znaky strany individuální pracovní dohody obsažené v oddílu 5 nařízení Brusel I bis.

¹⁸² CALLIESS, Galf-Peter. Rome Regulations – Commentary on the European Rules of the Conflict of Laws. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, s. 147.

¹⁸³ Tamtéž

¹⁸⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)

¹⁸⁵ Viz. Podkapitola 3.10. 4. Výjimky

¹⁸⁶ jak můžeme odvodit z ustanovení čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I

v kolizním režimu nepovažují.¹⁸⁷ V nařízení Řím I narazíme oproti nařízení Brusel I bis na více výluk ze standartního režimu, největší část z nich se vztahuje na rezervaci jednotného režimu při posouzení rozhodného práva.¹⁸⁸ Výluky se týkají smluv obsahující úpravu práv a povinností plynoucích z finančních nástrojů, veřejných nabídek, nebo vyplácení podílů v subjektech kolektivního investování.

Další výjimka se dále vztahuje na smlouvy uzavřené podle čl. 4 odst. 1 písm. h) nařízení Řím I, nebo na smlouvy v nichž obchodník poskytuje spotřebiteli plnění v zemi odlišné od země obvyklého bydliště spotřebitele.¹⁸⁹ Smlouva má užší vztah k zemím (jejich právním řádům) kde proběhlo její plnění¹⁹⁰, nehledě na to, zda obchodník přednostně zaměřoval svou činnost na zemi, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště.

¹⁸⁷ Článek 6 odst. 4 písm. b) nařízení Řím I

¹⁸⁸ Odstavce 28, 29 a 32 preambule k nařízení Řím I

¹⁸⁹ Odstavec 25 preambule k nařízení Řím I

¹⁹⁰ Report on the Convention on the law applicable to contractual obligations by Mario Giuliano, Professor, University of Milan, and Paul Lagarde, Professor, University of Paris I. In: [eur-lex.europa.eu \[online\]. \[cit. 22.02.2021\]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31980Y1031\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31980Y1031(01)&from=EN) (Giuliano-Lageradová zpráva)

4. Orgány a organizace ochrany spotřebitele v EU

Dodržování náležité úrovně ochrany spotřebitele je v EU dohlíženo několika různými orgány.

Především se potom jedná o instituce jako je Rada EU, Evropská komise a Evropský parlament. Tyto orgány mají v ochraně spotřebitele nejvyšší důležitost a vliv, jelikož navrhuji a schvalují veškerou legislativu týkající se této oblasti. Aby byla legislativa vykládána konstantně, zajišťuje hlavní soudní orgán EU – Evropský soudní dvůr.

Kromě výše zmíněných existují ještě specializované agentury¹⁹¹ nebo spotřebitelské organizace.¹⁹²

4.1. Útvary Evropské komise na ochranu spotřebitele

4.1.1. Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele

Hlavní roli hraje tento útvar v plnění politiky ochrany spravedlnosti, práv spotřebitelů a rovnosti žen a mužů. Hlavní oblastí činností tohoto útvaru je fungování vnitřního trhu, daňová politika nebo systém náhrady škody.¹⁹³ V čele tohoto útvaru stojí generální ředitelka Salla Saastamoinen.

V rámci činnosti týkající se práv spotřebitelů se sama Komise zaměřuje především na následující oblasti:

- a) bezpečnost spotřebitelů;
- b) posílení vědomí o spotřebitelských právech;
- c) vyšší míru prosazování spotřebitelských pravidel;
- d) začlenění zájmů spotřebitele do klíčových odvětvových politik.¹⁹⁴

4.1.2. Evropská poradní skupina spotřebitelů

Prioritou orgánů a institucí EU je zapojit skupiny zastupující zájmy spotřebitelů, a proto byla na základě rozhodnutí Komise 2009/705/ES zřízena evropská poradní skupina spotřebitelů. Komise s touto skupinou konzultuje veškeré otázky týkající se spotřebitelských zájmů. Členové poradní skupiny se skládají ze

¹⁹¹ Které se zabývají standardizací, poradenstvím apod

¹⁹² Hájí zájmy spotřebitelů, a jsou zároveň významným konzultačním místem při přípravě unijní legislativy.

¹⁹³ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Pracovní program Komise na rok 2018. Ve Štrasburku dne 24. 10. 2017. Dostupné na https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/cwp_2018_cs_0.pdf [online]. [cit. 22.02.2021]

¹⁹⁴ Dostupné na https://ec.europa.eu/info/policies/consumers/consumer-protection/consumer-strategy_en [online]. [cit. 2.02.2021]

zástupců spotřebitelských organizací členských států a členů zastupující evropské spotřebitelské organizace v odpovídajícím poměru.¹⁹⁵

4.2. Útvary Evropského parlamentu

Mezi výbory působící v rámci činnosti Evropského parlamentu řadíme Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele (IMCO) a Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (ENVI).¹⁹⁶ IMCO dohlíží na volný pohyb zboží služeb a pracovní síly, celní politiku a přispívá k tvorbě norem chránících zájmy spotřebitelů v těchto oblastech. ENVI je legislativním výborem EP a věnuje se především nakládání s odpady, kvalitě ovzduší nebo otázkám souvisejícími s veřejným zdravím.¹⁹⁷

4.3. Útvary Rady EU

4.3.1. Rada pro konkurenceschopnost (COMPET)

Kromě výzkumu a inovací či průmyslu se tato rada věnuje také ochraně spotřebitele v rámci agendy související s vnitřním trhem. V oblasti ochrany spotřebitele působí tato rada jako sankční subjekt v souvislosti s dodržováním bezpečností výrobků uváděných na trh. Pomáhá také odstraňovat překážky bránící přeshraničnímu toku výrobků, pracovních sil, služeb a kapitálu.¹⁹⁸

4.3.2. Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO)

Oblasti působnosti této rady jsou zřejmé z jejího názvu. V oblasti ochrany spotřebitele přijímá tato rada společně s Radou EU a EP celounijní pravidla směřující k ochraně zdraví a bezpečnosti spotřebitelů a jejich hospodářských zájmů.¹⁹⁹ Každá členská země je zde zastoupena ministrem podle konkrétního portfeje.

4.4. Výstražný systém RAPEX

Jedná se o systém, v rámci něhož probíhá mezi členskými státy EU (+ Norsko, Lichtenštejnsko a Island) a Komisí EU výměna informací týkajících se

¹⁹⁵ Dostupné na <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/46/spotrebitelska-politika-zasady-a-nastroje> [online]. [cit. 20.02.2021]

¹⁹⁶ Dostupné na <https://www.sehnalova.cz/aktivity-imco.asp> [online]. [cit. 22.02.2021]

¹⁹⁷ Dostupné na https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2020-02-03-RESP-ENVI_CS.html [online]. [cit. 18.02.2021]

¹⁹⁸ Dostupné z <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/compet/#:~:text=Rada%20pro%20konkurenceschopnost%20usiluje%20o,v%C3%BDzkum%20a%20inovace%2C%20a%20vesm%C3%ADr.> [online]. [cit. 22.02.2021]

¹⁹⁹ Dostupné na <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/epsco/> [online]. [cit. 22.01.2021]

nebezpečných nepotravinových a farmaceutických výrobků a opatření, která byla přijata ve spojitosti s těmito výrobky. Výstražný systém RAPEX funguje na základě pravidel obsažených v rozhodnutí Komise (EU) 2019/417.²⁰⁰ Výměna informací ze systému RAPEX probíhá prostřednictvím tzv. kontaktních míst (u nás je to MPO) fungujících v členských a jiných přidružených státech.

Informace a hlášení, která jsou každý týden zveřejňována na internetových stránkách Komise jsou volně k dispozici a spotřebitelé tak mohou přímo sledovat, zda nepřišli do kontaktu s výrobkem, který by mohl ohrozit jejich zdraví.²⁰¹

4.5. Síť Evropských spotřebitelských center (ECC-net)

Síť Evropských spotřebitelských center funguje jako prostředník mezi členskými státy a Komisí v prosazování spotřebitelských zájmů. Spotřebitelé zde mohou zjišťovat informace a dostávat rady týkající se např: oblasti online nakupování; telekomunikací nebo dopravy mezi členskými státy (související s náklady a potřebnými dokumenty). ECC-net také pomáhá s řešením sporů vzniklých v souvislosti s transakcemi, které byly uskutečněny mezi spotřebiteli a obchodníky ze země EU (+ Norsko a Island). Úspěšnost vyřešení takovýchto sporů je poměrně vysoká, až 50%.²⁰²

4.6. Další organizace na ochranu spotřebitele

Jedná se o organizace, jejichž předmětem činnosti je podpora zájmů spotřebitelů na jednotném trhu EU. Patří sem Evropské společenství spotřebitelských organizací (EURO COOP), Svaz evropských spotřebitelů (BEUC) a Evropská asociace pro koordinaci zastoupení spotřebitelů při normalizaci (ANEC).

Evropské společenství spotřebitelských organizací (EURO COOP) je sdružení národních spotřebitelských organizací ze 17 evropských zemí (nejstarší ze všech spotřebitelských sdružení, založeno 1957) svým členům organizace zprostředkovává informace o novinkách a změnách v evropské legislativě, o způsobech, jakými lze získat finanční zdroje z prostředků EU atd. Pořádá také konference, na kterých se řeší otázky týkající se zájmu spotřebitelů.²⁰³

²⁰⁰ Rozhodnutí Komise (EU) 2019/417 ze dne 8. listopadu 2018, kterým se stanoví pokyny pro řízení systému Evropské unie pro rychlou výměnu informací „RAPEX“ zřízeného podle článku 12 směrnice 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků a jeho systému oznamování.

²⁰¹

Dostupné

z

https://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/alerts/?event=main.listNotifications&lng=cs [online]. [cit. 22.01.2021]

²⁰² Dostupné z <https://evropskyspotrebitel.cz/en/> [online]. [cit. 14.01.2021]

²⁰³ Dostupné na adrese <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/eu-a-spotrebitel/institucionalni-zabezpeceni-v-oblasti-ochrany-spotrebitele--9115/> [online]. [cit. 14.01.2021]

Svaz evropských spotřebitelů (BEUC), vznikl v roce 1962 a jeho primárním cílem je posilování práv spotřebitelů na jednotném trhu EU prostřednictvím změn v legislativě.²⁰⁴ Při jejich tvorbě uplatňuje svůj vliv na Radu, Komisi i Parlament EU.²⁰⁵

Evropská asociace pro koordinaci zastoupení spotřebitelů při normalizaci (ANEC) byla založena v roce 1995 a zastupuje spotřebitele v oblastech certifikace, normalizace a rovněž také v oblastech politiky a legislativy. ANEC sdružuje spotřebitelské organizace ze všech členských zemí EU a všech tří zemí Evropské asociace volného obchodu (EFTA).²⁰⁶

²⁰⁴ viz. Horová, O., op. cit. sub 28), s. 129 - 130

²⁰⁵ Dostupné na adrese <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/eu-a-spotrebitel/institucionalni-zabezpeceni-v-oblasti-ochrany-spotrebitele--9115/> [online]. [cit. 14.01.2021]

²⁰⁶ Tamtéž

5. Revize spotřebitelského práva

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele, se dá označit za nejzrozsáhlejší revizi spotřebního práva poslední doby, jeho znění upravuje pravidla stanovená v 16 dalších nařízeních a směrnicích.

„Členské státy do 28. listopadu 2021 přijmou a zveřejní opatření nezbytná pro dosažení souladu s touto směrnicí. Neprodleně o nich informují Komisi. Použijí tyto předpisy ode dne 28. května 2022. Tato opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.“²⁰⁷

Komise provedla v letech 2016 a 2017 kontrolu cílicí na účinnost právních předpisů v oblasti ochrany spotřebitele v rámci programu REFIT.²⁰⁸ V rámci této kontroly byl učiněn závěr konstatující, že účinnost právních předpisů na ochranu spotřebitele je ohrožena nedostatečným povědomím obchodníků a spotřebitelů, a že dostupné prostředky ke zjednání nápravy by měli být užívány častěji. EU již přijala nespočet opatření směřujících ke zvýšení povědomí spotřebitelů a obchodníků o právech spotřebitelů, stejně tak jako na zlepšení jejich vymáhání a rehabilitace. Přesto bylo konstatováno, že v těchto opatřeních existují nedokonalosti, které je nutno napravit. Vyčerpávající seznam důvodů, které ve svém důsledku vedli k přijetí směrnice EP a Rady (EU) 2019/2161 nalezneme v její preambuli.²⁰⁹ Oblasti právní úpravy dělíme na čtyři hlavní oblasti; ochranu spotřebitelů před nepřiměřenými podmínkami ve smlouvách, posílení práv spotřebitelů v EU, označování cen na spotřebitelských výrobcích a nekalé obchodní

²⁰⁷ Čl. 7 Směrnice evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele,

²⁰⁸ „Regulatory fitness and Performance“ – je program Komise jehož cílem je zjednodušit právní předpisy EU a snížit náklady na jejich provádění. Přehledný, stabilní a předvídatelný regulační rámec by pak měl přispět k hospodářskému růstu a vytváření pracovních míst

²⁰⁹ Preambule Směrnice evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32019L2161> [online]. [cit. 14.01.2021]

praktiky. Změny, které proběhly v těchto oblastech úpravy budou předmětem této kapitoly.

5.1. Změny týkající se právní úpravy nepřiměřených podmínek ve smlouvách

Znění směrnice 93/13/EHS autor popsal v kapitole prameny právní úpravy v oblasti ochrany spotřebitele, v této části práce se tedy bude soustředit pouze na změny vyplívající z nové právní úpravy. Pozměňující směrnice (EU) 2019/2161 vyžaduje, aby členské země zavedly účinné, přiměřené a odrazující sankce na potrestání obchodníků, kteří by porušovali pravidla týkající se nepřiměřených smluvních podmínek na základě:

- a) povahy, závažnosti rozsahu a doby trvání protiprávního jednání;
- b) opatření přijatých obchodníkem ke zmírnění nebo nápravě újmy utrpěné spotřebiteli;
- c) předchozího protiprávního jednání obchodníka;
- d) sankcí uložených obchodníkovi za totéž protiprávní jednání v zemích EU v přeshraničních případech,²¹⁰ kdy jsou informace o těchto sankcích dostupné prostřednictvím mechanismu zavedeného nařízením (EU) 2017/2394²¹¹

Sankci by nově mělo být možné uložit až do 4% obchodníkovra obratu, nebo 2 milionů EUR v případě, že by obchodníkova obrat nebylo možné dohledat.²¹²

5.2. Změny týkající se právní úpravy práv spotřebitelů

Nová úprava rozšířila oblast působnosti směrnice 2011/83/EU o smlouvy v nichž obchodník spotřebiteli poskytuje digitální službu či obsah a spotřebitel se mu zavazuje poskytnout k realizaci tohoto obchodu osobní údaje. Upravuje také režim poskytování předmluvních informací požadovaných směrnicí 2011/83/EU v původním znění v případě smluv uzavíraných na online tržištích.²¹³

²¹⁰ Tamtéž

²¹¹ Viz kapitola č. 2 prameny právní úpravy ochrany spotřebitele

²¹² Původní čl. 24 Směrnice 2011/83/EU upravující sankce byl v čl. 4 odst. 13 Směrnice (EU) 2019/2161 nahrazen odstavcem se zcela upraveným zněním; výška sankce je potom přesně uvedena v odst. 3 tohoto článku.

²¹³ Čl. 6a odst. 7 písm. a) zmíněné směrnice

Než obchodník uzavře se spotřebitelem smlouvu podle znění této právní úpravy, musí nově kromě dosud známých smluvních a předmluvních informací poskytnout spotřebiteli také jasným a srozumitelným způsobem informace týkající se:

- a) totožnosti a kontaktních údajů obchodníka;
- b) hlavních vlastností zboží;
- c) podmínek, které se na uzavření smlouvy vztahují (platba, dodání zboží, splatnost atd.)²¹⁴²¹⁵

Od smluv, které byly uzavřeny na dálku, nebo mimo obchodní prostory mohou spotřebitelé odstoupit do 14 dnů od doručení zboží²¹⁶, obchodník, je přitom povinen spotřebiteli tuto informaci sdělit. Pokud by se tak nestalo prodlužuje se spotřebitelova lhůta na odstoupení od smlouvy o 12 měsíců.²¹⁷ Pokud obchodník poskytne spotřebiteli tuto informaci se zpožděním ne větším než 12 měsíců, pak počíná běh lhůty od doby poskytnutí informace.²¹⁸ Obchodník musí spotřebiteli za tímto účelem poskytnout formulář k vyplnění.

Existují výjimky z těchto ustanovení (demonstrativní výčet):

- a) neplatí pro zboží, které snadno podléhá zkáze;
- b) zboží v uzavřeném obalu;
- c) nebo na hotelové rezervace, či pronájmy vozidel;²¹⁹
- d) nově také např. na smlouvy o poskytování digitálního obsahu.²²⁰

5.3. Změny týkající se označování cen výrobků nabízených spotřebitelům

Pozměňující směrnice (EU) 2019/2161 do směrnice 98/6/ES zavádí nový článek týkající se informování spotřebitelů o snižování cen. Na jakémkoli oznámení o snížení ceny musí být uvedena cena původní (předchozí). Předchozí cenou se

²¹⁴ Čl. 5 Směrnice 2011/83/EU v souladu s jeho pozměňujícím zněním uvedeným v čl. 4 odst. 3 směrnice 2019/2161

²¹⁵ Pozměňující směrnice (EU) 2019/2161 zahrnuje nový článek (čl. 4), který se týká konkrétních informačních požadavků na smlouvy uzavřené prostřednictvím online tržišť.

²¹⁶ Mohou tak učinit i bez uvedení důvodu

²¹⁷ Čl. 10 odst. 1 Směrnice 2011/83/EU

²¹⁸ Lhůty se liší, buď se jedná o 14 či 30 dnů; podle znění čl. 4 bodu 9 směrnice (EU) 2019/2161 upravujícího znění čl. 10 odst. 2 směrnice 2011/83/EU

²¹⁹ Čl. 16 směrnice 2011/83/EU

²²⁰ Čl.4 odst. 12 písm. a) Směrnice 2019/2161 obsahuje doplnění výčtu výjimek do znění směrnice 2011/83/EU

rozumí nejnižší cena, kterou obchodník uplatňoval během období ne kratšího než 30 dnů před uplatněním snížení ceny.

Změna pro země EU uvádí možnosti regulace ohledně zboží, které podléhá zkáze nebo má krátkou dobu spotřeby (zejména potraviny), postupného dalšího snižování ceny a zboží, které je v prodeji méně než 30 dnů.

Stávající požadavek kladený na země EU aby zavedli účinné, přiměřené a odrazující sankce za porušení vnitrostátních pravidel o uvádění cen byl doplněn o seznam kritérií pro ukládání sankcí.²²¹

5.4. Změny týkající se nekalých obchodních praktik vůči spotřebitelům

Výčet klamavých praktik obsažených ve směrnici Rady 2005/29/ES je doplněn o praktiky, které jsou též klamavé. Jedná se o vynechání závažných informací, které průměrný spotřebitel potřebuje pro rozhodnutí o obchodní transakci, čímž pravděpodobně způsobí, že spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil.

Směrnice 2005/29/ES jak již bylo řečeno poskytuje obecný seznam informací, které jsou považovány za podstatné, jako je cena a hlavní vlastnosti výrobku. Pozměňující směrnice (EU) 2019/2161 obsahuje doplňující požadavky na prodeje online, jako jsou: povinnosti online tržišť²²² informovat spotřebitele o hlavních kritériích, která určují pořadí nabídek poskytnutých v odpovědi na vyhledávací dotaz a povinnost informovat, zda a jakým způsobem je kontrolována pravost spotřebitelských recenzí.²²³

Pozměňující směrnice (EU) 2019/2161 zároveň doplňuje černou listinu obchodních praktik, které jsou zakázané za všech okolností. Přidala na seznam zveřejňování falešných spotřebitelských recenzích, skrytou propagaci ve

²²¹ Obsaženo v textu směrnici (EU) 2019/2161 dostupného z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L2161> [online]. [cit. 14.01.2021]

²²² Online tržiště: služba využívající software, včetně internetových stránek, části internetových stránek nebo aplikace, který je provozován obchodníkem nebo jeho jménem, a umožňující spotřebitelům uzavírat na dálku smlouvy s jinými obchodníky nebo spotřebiteli.

²²³ Obsaženo v textu směrnici (EU) 2019/2161 dostupného z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L2161> [online]. [cit. 14.01.2021]

výsledcích vyhledávání a další prodej vstupenek, které obchodník získal pomocí automatizovaných softwarů, tzv. „bots“.

Pozměňující směrnice (EU) 2019/2161 má také za cíl zajistit, aby měli spotřebitelé právo na individuální prostředky nápravy,²²⁴ v případě, že byli poškozeni nekalými obchodními praktikami.

5.5. Koronavirus a jeho vliv na chování spotřebitele

Některé z hlavních zjištění chování spotřebitelů v roce 2020:

- a) 71% spotřebitelů v loňském roce nakupovalo online.
- b) V průměru 38% Evropanů mělo obavy z placení účtů následující měsíc. Rozdíl mezi členskými státy byl značný: finanční obavy občanů se pohybovaly od 7% do 71%.
- c) 42% spotřebitelů uvažovalo o odložení velkého nákupu a 80% by neuskutečnilo žádné zahraniční cesty, dokud se situace v jejich zemi nevrátí do normálu.
- d) 56% spotřebitelů uvedlo, že obavy o životní prostředí ovlivnily jejich rozhodování o nákupu a 67% uvedlo, že si koupili výrobky, které jsou pro životní prostředí lepší, i když byly tyto výrobky dražší. Dalších 81% nakupovalo blíže k domovu a podporovalo místní podniky.
- e) Ostatní proměnné nebyly krizí ovlivněny ve srovnání s předchozími průzkumy. Například úroveň důvěry spotřebitelů v maloobchodníky zůstala vysoká (na 80%), rozsáhlé znalosti o právech spotřebitelů zůstaly nízké (na 27%) a podíl spotřebitelů konfrontovaných s problémem nákupu, u nichž se domnívali, že si mohou oprávněně stěžovat, zůstal nízký (na 23%).²²⁵

5.6. Další kroky

Zjištění plynoucí z průzkumu změn chování spotřebitele vlivem koronaviru budou podkladem pro další opatření Komise k zajištění toho, aby se spotřebitelé plně podíleli na hospodářském oživení EU²²⁶ a na zelené a digitální transformaci,

²²⁴ Např. na náhradu, snížení ceny apod

²²⁵ Data dostupná z https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1104 [online]. [cit. 14.01.2021]

²²⁶ 1,8 Trilonu Euro z evropského rozpočtu půjde na oživení ekonomiky unie po následcích způsobených Koronavirem

jak stanovila nová spotřebitelská agenda zahájená na konci roku 2020. Klíčové údaje o spotřebitelích budou projednány na vrcholné schůzce zástupců spotřebitelů dne 15. března 2021, ke Světovému dni spotřebitelů, který Komise organizuje v rámci portugalského předsednictví v Radě EU. Zjištění budou součástí nové srovnávací tabulky spotřebitelských podmínek, kterou má Komise v úmyslu každoročně zkoumat na spotřebitelských summitech jako monitorovací a srovnávací nástroj pro zlepšení spotřebitelské politiky.

Závěr

Cílem mé práce bylo objasnit problematiku týkající se ochrany spotřebitele a spotřebitelských smluv. Představené téma je velice široké a rozhodně jsem nemohl v rozsahu své práce objasnit všechna jeho zákoutí, ale doufám, že se mi podařilo zahrnout to nejdůležitější a nejpodstatnější. Doba, ve které nyní žijeme posouvá spotřebitelský trh ve většině do on-line sféry a dá se tedy předpokládat vývoj ochrany spotřebitele směřující proti hrozbám, které tato oblast skrývá. Zároveň však vlivem technologických postupů a adaptace obchodníků na nové prostředí vznikají nové výrobky a větší konkurence, což lze vnímat jako pozitivní fakt směřující k dobru běžného spotřebitele.

V první kapitole jsem se věnoval vývoji ochrany spotřebitele a formulaci základních pojmů. Ve vývoji ochrany spotřebitele jsem se soustředil na smlouvy doplňující zakládající smlouvy EU a jejich vliv na změnu právních předpisů v oblasti ochrany spotřebitele, dále také na body obsažené v programech na ochranu spotřebitele, které evropská komise přijala po Lisabonské smlouvě až do současnosti. V základních pojmech jsem definoval jen ty opravdu základní, protože jsem v průběhu psaní své diplomové práce usoudil, že to bude pro čtenáře přehlednější vzhledem k tomu, že druhá kapitola se týká pramenů právní úpravy ochrany spotřebitele a zmiňuji v ní různé definice různých pojmů jež se v čase měnili. Přičemž bylo důležité uvést i starší definice, aby měl čtenář lepší představu o tom, jakým směrem se ubírají právní předpisy v oblasti ochrany spotřebitele.

Ve třetí, hlavní kapitole mé diplomové práce jsem se soustředil na nepřiměřené smluvní podmínky, nekalé obchodní praktiky, různé druhy spotřebitelských smluv, sféry ochrany spotřebitele až po soudní příslušnost v řešení sporů plynoucích ze spotřebitelských smluv. Ačkoli se jedná o velký tematický rozptyl, myslím, že se jedná o témata související a provázaná, která se všechna vztahují k ochraně spotřebitele ve spotřebitelských smlouvách v jejím nejužším smyslu. V některých oblastech jsem zmínil judikáty, které se nějakým způsobem podíleli na tvorbě sekundárního práva EU v oblasti spotřebitelských smluv, i u nich si myslím, že jsou v tomto druhu práce věcně vhodné a příznačně doplňují daná témata.

Ve čtvrté kapitole jsem zmínil instituce na ochranu spotřebitele, které pomáhají s informovaností, vzděláváním a sdružováním spotřebitelů tak aby byly samotnému koncovému spotřebiteli ku prospěchu.

V poslední kratší kapitole jsem se věnoval revizi spotřebitelského práva. Vzhledem k tomu, že v této oblasti byl v nedávné době přijat významný sekundární pramen práva²²⁷ objasnil jsem hlavní změny, které přinesl. Přidal jsem pár základních faktů týkajících se ovlivnění spotřebitelů přetrvávající pandemií koronaviru a na základě sdělení, které k tomu poskytla Komise jsem krátce nastínil způsob dalšího vývoje ochrany spotřebitelského práva.

I přes velký tematický rozptyl doufám, že se mi podařilo poskytnout ucelený pohled na ochranu spotřebitele v právu EU.

²²⁷ Směrnice evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele

Resumé

The aim of my work was to clarify the issues related to consumer protection in connection with consumer contracts. The presented topic is very broad and I definitely could not clarify all its nooks in the scope of my work, but I hope that I managed to include the most important and essential ones. The time in which we now live moves the consumer market mostly into the online sphere, and it is therefore possible to anticipate the development of consumer protection against the threats posed by this area. At the same time, however, due to technological procedures and the adaptation of traders to the new environment, new products and greater competition are emerging, which can be perceived as a positive fact aimed at the better of an average consumer.

In the first chapter I focused on the development of consumer protection and the definition of basic terms. In the development of consumer protection, I focused on the agreements supplementing the EU founding treaties and their impact on the change of consumer protection legislation, as well as on the points contained in consumer protection programs adopted by the European Commission after the Lisbon Treaty to date. In the definition of terms, I defined only the basic ones, because during the writing of my thesis I decided that it would be clearer for readers, given that the second chapter deals with the sources of consumer protection legislation and mentions various definitions of various terms. At the same time, it was important to include older definitions so that the reader has a better idea of the direction of consumer protection legislation.

In the third, main chapter of my diploma thesis, I focused on unfair contract terms, unfair commercial practices, various types of consumer contracts, the sphere of consumer protection up to jurisdiction in resolving disputes arising from consumer contracts. Although this is a large theme variance, I think it is related and has interlinked issues, all of which relate to consumer protection in its narrowest sense. In some areas, I have mentioned case law that has in some way contributed to the creation of EU secondary law in the field of consumer contracts, and I also think that they are factually appropriate in this type of work and characteristically comply with the given topics.

In chapter four, I mentioned consumer protection institutions that help to inform, educate and associate consumers so that they benefit the final consumer himself.

In the last shorter chapter, I focused on the revision of consumer law. Given that a significant secondary source of law has recently been adopted in this area,²²⁸ I have clarified the main changes it has brought. I have added a few basic facts about the impact on consumers of the ongoing coronavirus pandemic, and based on the communication provided by the Commission, I have briefly outlined how to further develop consumer protection.

Despite the large thematic variance, I hope to have been able to provide a comprehensive view of consumer protection in EU law.

²²⁸ Směrnice evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele

Seznam zdrojů

Domácí literatura

- DVOŘÁKOVÁ, Iva. Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi. Ostrava: Key Publishing, 2010. Monografie. ISBN 978-80-7418-091-0
- HAVLÍK, Richard. Ochrana spotřebitele v EU při obchodování po internetu: implementace směrnic o ochraně spotřebitele 85/577/EHS (smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory) a 97/7/ES (smlouvy uzavřené na dálku) v zemích EU a změny v nové harmonizační směrnici o ochraně spotřebitele 2011/83/EU. Ostrava: Key Publishing v koedici s B. I. B. S, 2012. Monografie. ISBN 978-80-7418-095-8
- HOROVÁ, Olga. Ochrana spotřebitele po vstupu do Evropské unie. V Praze: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1106-1
- ONDŘEJ J. a kolektiv. Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele Ekonomické, právní a sociální aspekty. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013
- SRBOVÁ, Alena a Viktor VOJTKO. Spotřebitelské teorie a realie. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 2011. ISBN 978-80-7394-266-3
- Tichý, L. a kol., op. cit. sub 4), s. 225
- KYSELOVSKÁ, Tereza et al. Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti: (analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis), Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2014

Zahraniční literatura

- BENÖHR, Iris. EU Consumer Law and Human Rights. Oxford university press 2013. ISBN 978-0-19-965197-9
- HARTLEY, 2017, *Civil Jurisdiction and Judgments in Europe*, The Brussels I Regulation, the Lugano Convention, and the Hague Choice of Court Convention, Oxford Private International Law Series, 2017
- CALLIESS, Galf-Peter. Rome Regulations – *Commentary on the European Rules of the Conflict of Laws*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011,
- Micklitz Hans-W., Stuyck J., Terry E.: *Cases, materials and text on Consumer law*

Evropské právní předpisy

- Smlouva o Evropské unii
- Smlouva o fungování Evropské unie
- Smlouva o založení Evropského společenství
- Listina základních práv Evropské unie
- Amsterodamská smlouva
- Niceská smlouva
- Maastrichtská smlouva
- Lisabonská smlouva
- Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES ze dne 16. února 1998 o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES ze dne 3. prosince 2001 o obecné bezpečnosti výrobků 78
- Směrnice Rady EU 85/374/EHS ze dne 25. července 1985 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004
- PŘÍLOHA I. ke Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES ze dne 12. prosince 2006 o klamavé a srovnávací reklamě
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v

letecké dopravě v případě nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006 ze dne 5. července 2006, o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace v letecké dopravě
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční dopravě
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1177/2010 o právech cestujících při cestování po moři a na vnitrozemských vodních cestách a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 254/2014 ze dne 26. února 2014 o víceletém programu pro spotřebitele na období 2014–2020 a o zrušení rozhodnutí č. 1926/2006/ES
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2394 ze dne 12. prosince 2017 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů a o zrušení nařízení (ES) č. 2006/2004
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepřacované znění)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/49/ES ze dne 29. dubna 2004 o bezpečnosti železnic Společenství a o změně směrnice Rady 95/18/ES o vydávání licencí železničním podnikům a směrnice 2001/14/ES o přidělování kapacity železniční infrastruktury, zpoplatnění železniční infrastruktury a o vydávání osvědčení o bezpečnosti

České právní předpisy

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

Internetové zdroje

- https://europa.eu/european-union/index_cs
- <https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files>
- <http://www.europarl.europa.eu/portal/cs>
- <https://www.euroskop.cz/>
- <https://www.svscr.cz/>
- <https://www.bezpecnostpotravin.cz/>
- <https://www.mzp.cz/>
- https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/cs/
- <http://www.unmz.cz/urad/unmz>
- <https://evropskyspotrebitelem.cz/>
- <https://www.gdpr.cz/gdpr/co-je-gdpr/>
- <https://www.mpo.cz/>
- <https://www.consilium.europa.eu/cs/>

- <http://www.efsa.europa.eu/>
- <http://www.eurocoop.coop/>
- <https://www.beuc.eu/>
- <http://www.anec.eu/>
- <https://www.consumersinternational.org/>
- <https://www.which.co.uk/>
- <https://www.consumerreports.org/cro/index.html>
- <https://skolaspotrebitele.cz>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT>
- <https://ec.europa.eu/info/>
- <https://www.gdpr.cz/gdpr>

Judikatura

- Rozsudek soudního dvora EU ze dne 10. května 2001 ve věci C-144/99
- Rozsudek soudního dvora EU ze dne 10. prosince 1968 ve věci 7/68
- Rozsudek soudního dvora EU ze dne 13. 12. 1989 ve věci C-322/88
- Rozsudek soudního dvora EU ze dne 4. června 2009 ve věci C-243-08
- Rozsudek soudního dvora EU ze dne 20. září 2018 ve věci C-448/17
- Rozsudek soudního dvora EU ze dne 16. května 2006. ve věci C-115/88
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 21. června 1978 ve věci C-150/77.
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 27. 4. 1999 ve věci C-99/96.

Ostatní

- Knoblochová, V. Obecně ke spotřebitelské legislativě [citováno 25. 10. 2006]. Dostupný z: <http://www.mpo.cz>.
- Sdělení komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru - Strategie spotřebitelské politiky EU 2007–2013 - Posílit postavení spotřebitelů, zvýšit jejich blahobyt a účinně je chránit, Úřední věstník EU, 2007, CELEX number 52007DC0099
- Nový program pro spotřebitele; Posílení odolnosti spotřebitele pro udržitelné oživení, str. 2 dostupné z <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitele/eu-a-spotrebitel/2020/12/Novy-program-EU-pro-spotrebitele.pdf>
- Common position of CPC authorities, *Stopping scams and tackling unfair business practices on online platforms in the context of the Coronavirus outbreak in the EU*

- CHLEBCOVÁ, Radka. Ochrana spotřebitele v evropském mezinárodním právu soukromém. is.muni.cz [online]. s. 19. [cit. 30.05.2019].
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Pracovní program Komise na rok 2018. Ve Štrasburku dne 24. 10. 2017.
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/417 ze dne 8. listopadu 2018, kterým se stanoví pokyny pro řízení systému Evropské unie pro rychlou výměnu informací „RAPEX“ zřízeného podle článku 12 směrnice 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků a jeho systému oznamování.
- Report on the Convention on the law applicable to contractual obligations by Mario Giuliano, Professor, University of Milan, and Paul Lagarde, Professor, University of Paris I. In: eur-lex.europa.eu [online]. [cit. 22.02.2031]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31980Y1031\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31980Y1031(01)&from=EN) (Giuliano-Lageradová zpráva
- Report on the Convention on the Association of the Kingdom of Denmark, Ireland and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters and to the Protocol on its interpretation by the Court of Justice. In: aei.pitt.edu [online]. [cit. 22.02.2021]. (Schlosserova zpráva)